

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

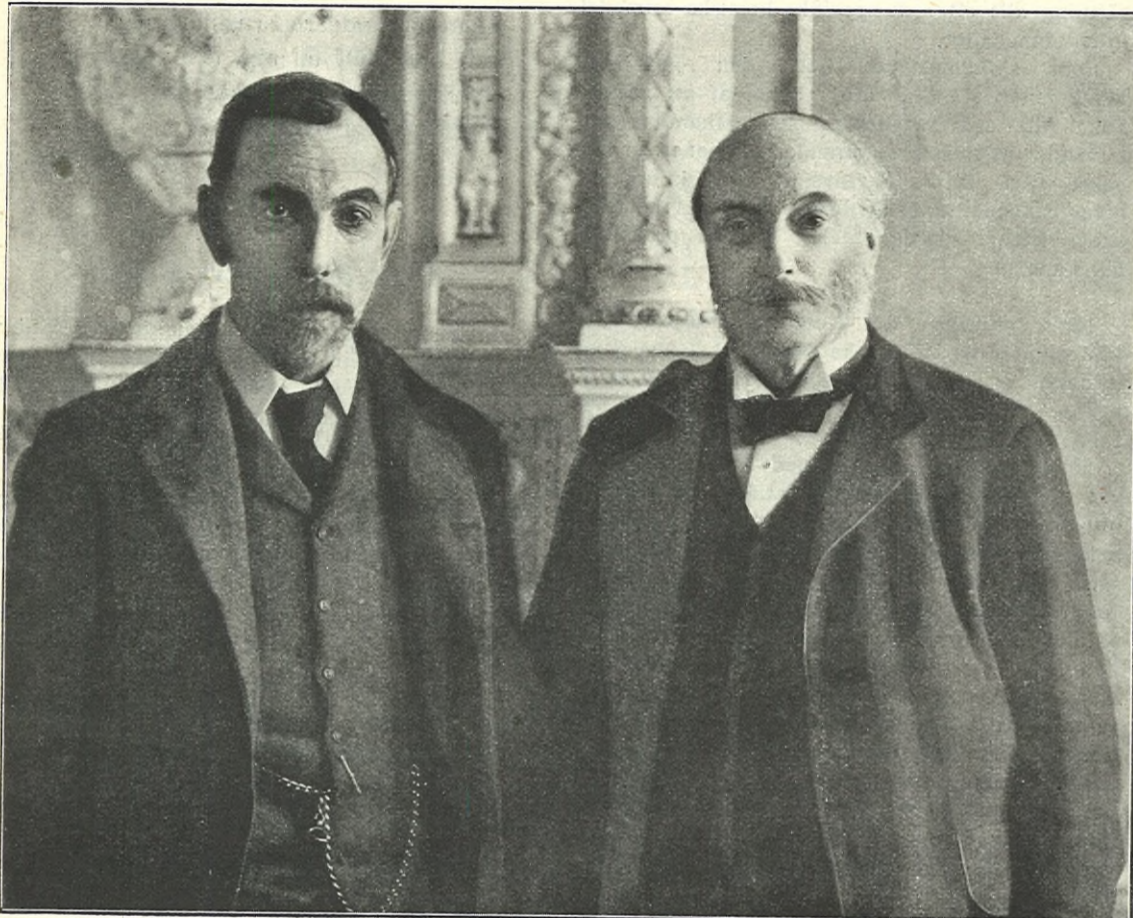

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

ÅRETS NOBELPRISTAGARE I KEMI PROFESSOR W. RAMSAY OCH PRISTAGAREN I FYSIK LORD J. W. S. RAYLEIGH PÅ GRAND HÔTEL I STOCKHOLM. FOTO. FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

NOBEL-DAGEN.

DEN STELA och prosaiska hörsalen i Musikaliska akademien får numera en gång om året prunka i lysande festdekorationer och mottaga inom sina väggar en publik, som fråga om inre och yttre glans betydligt distanserar lokalens vanliga åhörareskaror. Det är Nobeldagen, då i följd af den vidsynte och frikostige donators föreskrift de fyra penningbelöningarna till forskare och skalders högtidligen utdelas.

Idun har tillföre illustrativt för sina läsare framställt de festliga ögonblicken vid prisutdelningen, och då dessa tilldragelser år efter år återkomma i samma form, vet publiken väl, hur den solenna kvällsstunden ter sig.

Det är det sedvanliga vimlet af pälsinsvepta herrar och kappinhöljda parfymerade damer i akademiens afklädningsrum, den sedvanliga uppåttströmmande människofloden i de många trapporna, som bjuda alléer af våra furuskogars tallar och granar samt af söderns cypresser och lagrar. Och slutligen den glänsande anblicken af salen med sin rikt dekorerade estrad i fonden. Ni låter er blick tangera salens sidopartier och möter då det förnäma kvinnliga Stockholm, som en sådan kväll exponerar sina vackraste toaletter och sin mest förtjusande uppsyn; ni granskar de midtersta stolraderna och blir bländad af ministrarnes, serafimerriddarnes och vetenskapsmännens ordensskimrande högtidsdräkter, och längst ned träffar ni landets monark, omgifven af prinsarne och prinsessan Ingeborg, medan till höger och vänster om denna furstliga grupp äro placerade pristagarne och deras representanter samt prisutdelarne.

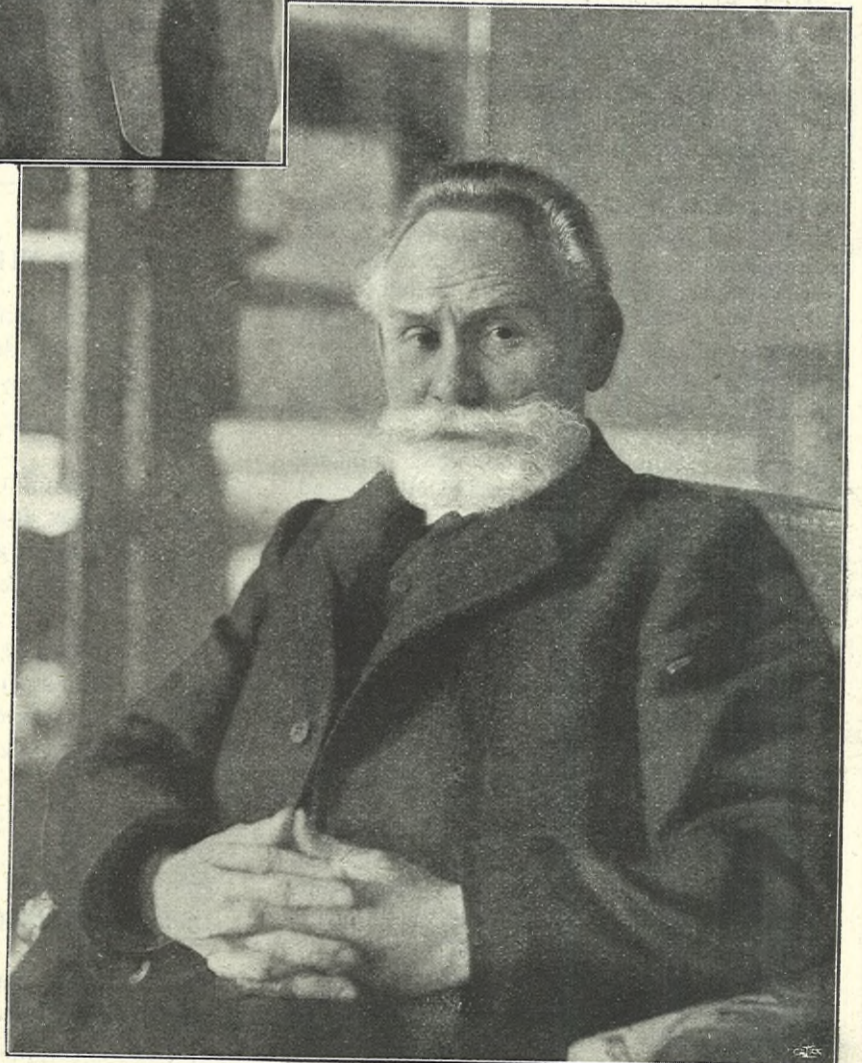
Det sorlar i luften af olika tungomåls ljudvägor, det nedströmmande takljuset brytes i juvelsmyckenas facetter och i ordnarnas guld och emalj, voile och spetsar, siden och sammet rassla svagt — en rikedo-

mens symfoni af färger, stoffer och guld, så mäktig den kan åstadkommas i ett litet lands lilla hufvudstad.

Sångare fylka sig bland estradens pelargrupper, och "Vårt land" tonar ut i det högtidssmyckade rummet.

Sedan följer inledningstalet, som efterföljes af ännu ett sångnummer, hvarpå prisutdelningen tager sin början.

Årets pristagare äro, som Idun redan i sitt förra nummer nämnde, i fysik: professorn vid Royal Institution i London lord J. W. S. Rayleigh i kemi: professorn vid University College i London sir William Ramsay, i medicin: professorn i medicin och fysiologi i St. Petersburg J. P. Pavlov samt för framstående litterära förtjänster: den provensalske skalden Frederi Mistral och den spanske dramaturgen José Echegaray. Af dessa närvaro på högtidsdagen de tre förstnämnda och mottogo ur vår hvithåriga monarks hand personligen sina pris. De två sydeuropeiska skalderna däremot hade icke vågat trotsa vår nordiska vinter, utan representerades af sina lands härvarande ministrar, de franska och spanska sändebuden.

ÅRETS NOBELPRISTAGARE I MEDICIN PROFESSOR J. P. PAVLOV PÅ GRAND HÔTEL I STOCKHOLM. FOTO. FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

Som en komplettering till de kortfattade personalia angående de vetenskapliga Nobelpristagarna, vi redan i förra veckans nummer voro i tillfälle att lämna, foga vi i dag till deras för Idun speciellt tagna porträtt några kortfattade upplysningar om arten af deras betydelsefulla forskarverksamhet.

Det var år 1894 de bägge nu så ryktbara engelska vetenskapsmännen Rayleigh och Ramsay först fäste den vetenskapliga världens uppmärksamhet vid sina namn genom upptäckten af en ny gas i atmosfären, argon. Den nya gasens fysiska egenskaper voro emellertid sådana, att man ej gärna kunde antaga den vara en enkel gas, och fortsatta forskningar ledde också till upptäckten af ytterligare fyra nya gaser, helium, neon, krypton och xenon. Rayleigh och Ramsay ha därmed tillsammans revolutionerat hela den gamla åskådningen om luftens sammansättning, en revolution som med hänsyn till de nyupptäckta gasernas egenskaper varit af stor betydelse för den fysikaliska kemien.

Då upptäckten af Becquerelstrålningen och af de radioaktiva ämnena för två år sedan satte världen i förvåning, fäste Ramsay sig särskildt vid den s. k. emanation, som förekom hos nämnda ämnen jämte den egentliga strålningen. En radiumsubstans ägde förmågan att öfverföra sin radioaktivitet genom ett slags afståndswerkan, som man förklarade med namnet emanation, utan att ha utsagt hvad denna egentligen var. Ramsay nöjde sig emellertid ej med namnet, utan sökte själfva saken. Om en emanation förekommer, måste den vara en gas och visa gasers egenskaper, resonerade han, och ungefär samtidigt med att radiumupptäckarne i fjol erhöilo sina Nobelpris, konstaterade Ramsay att emanationen kunde kondenseras och ledas genom ett glasrör, alldeles som en gas.

Det var emellertid en särskild omständighet med denna gas. När den blifvit isolerad, lyste den till en början så starkt, att man vid dess strålar kunde urskilja hvad klockan var. Men när den hade stått någon tid, aftog den i lyskraft och efter hand äfven i volym, ehuru tryck och temperatur hållits oförändrade. Slutligen hade den alldeles upphört att lysa och volymer nedgått till ett minimum, som den sedermera höll sig vid. Hvad var orsaken?

Svaret erhöils genom spektralanalys: samtidigt med volymförändringen hade äfven gasens spektrum ändrat sig och visade nu en linje som man icke sett förut. Det var heliums gula linje. Intet tvifvel alltså att här förelåg en ändring i "emanationens" egenskaper, som svårigen kunde förklaras annorlunda än att gasen sönderdelat sig och att vid sönderdelningen uppstått helium. Härmed hade Ramsay erhållit ett viktigt stöd för sin redan tidigare framställda åsikt, att atomernas frändskapsgrad är en resultat af ett jämviktsbehof, som är i det närmaste tillfredsställt och utslöckadt hos de kemiskt trögaste gaserna argon och helium.

Hvad beträffar den medicinske pristagaren professor Pavlov, är det 25 års träget och betydelsefullt arbete öfver *matsmältningsorganens fysiologi*, som i honom belönas.

Pavlov har nämligen uppställt och besvarat ett stort antal frågor, som äro af den största betydelse för förklaringen af matsmältningsprocesserna. Hvad är det som åstadkommer afsöndringen af magsaften? När afsöndras den i förhållande till tiden för den intagna födan; hvilka omständigheter befodra den; i hvilket förhållande stå födans mängd och beskaffenheten till mängden och beskaffenheten af den afsöndrade magsaften? Hvilken betydelse tillkommer det portionsvisa uttömmandet i tolfingertarmen af magsäckens innehåll? Hvilka olika egenskaper hos olika födoämnen framkallar gall- och bukspottsafsöndringen? Ingjutes galla i tarmen oafslätligt

eller endast då och då, och i så fall när och under hvilka omständigheter? Hvilken betydelse har födans sammansättning för beskaffenheten af den afsöndrade bukspotten? Se där några prof på arten af de frågor han uppställt och i stor utsträckning besvarat.

Pavlovs alla resultat, som äro vunna medels djurexperiment, ha möjliggjorts genom den fulländning, hvartill han drifvit den fysiologiska operationstekniken. Särskildt har han lyckats fastslå det märkliga förhållandet, att olika ämnen i födan framkalla olika slag af magsaft, och det så att man i stort sedt är berättigad att påstå, att födoämnen framkalla den sorts magsaft som bäst förmår att smälta dem. Likartadt har Pavlov visat att förhållandet är med afseende å salivens och bukspottens sammansättning allt efter de specifika kemiska retmedel födan innehåller.

Som sjukdomsläran och den praktiska läkekonsten ständigt äro i behof af att gå tillbaka till den vetenskap, som afhandlar den levande organismens normala funktioner, är det också visst, att de Pavlovskas undersökningarna öfver matsmältningskörtlarnas fysiologi mäktigt skola främja viktiga delar af den praktiska läkekonsten.

Hvad slutligen det Nobelska *fredspriset* beträffar, har det af norska stortinget denna gång tilldelats ej en enskild fredsiffrare, utan en institution, *L'Institut de droit international* i Lausanne.

"Institutet för internationell rätt" är en privat vetenskaplig inrättning, stiftad år 1873 af intresserade rättslärdar, bland hvilka märkas den bekante schweiziske folkrättsläraren Bluntschli samt den belgiske ministern Rolin-Jacquemyns. Institutionens uppgift är att främja utvecklingen af den internationella rätten (såväl den offentliga som den privata) genom att formulera allmänna grundregler för rättsförhållandena de civiliserade folken emellan och genom sina publikationer verka för deras inträngande i den allmänna meningen och genomförande i de enskilda landens lagstiftning. Det är således ett slags fri akademi för internationell rätt, som på samma gång upptar den praktiska fredspropagandan på sitt program.

KVÄLLAR VID SAGOBOKEN.

UR DEN gråa himlens säck
faller snön som dun så stilla.
Gatan sofver utan fläck.
Sof och värm dig, Mabel lilla.

Men nu blåser en fabrik,
och nu börjar dagens vefva,
smuts och eder, gråt och skrik,
det är det, som kallas lefva.

Tramp och tramp går mödans kvarn,
bara vi på dörren glänta.
Du har dina läxor, barn,
jag har mina ark, som vänta.

Och så gå vi hvar till sitt,
men när kvällen lyfter oken
från ditt unga lif och mitt,
träffas vi vid sagoboken.

Där är annat, där är jag
riddare med svärd och pansar.
Lyckan lyder mitt behag,
röda fjäderbusken dansar.

Högt i höga tornet står
mysande en blond prinsessa,
det är du, och solen slår
gyllenpuder i din hjässa.

Jag är vargen, lammet du
med en mun så len som sammet,
och så glupsk är vargen nu
och så darrande är lammet.

O prinsessa, o mitt lam,
hör nu hvad min penna skrifer:
snart törs icke vargen fram,
snart blir lammet varg, som rifver.

Snart blir riddarns rustning grå
och han själf till spe, den token.
Skall prinsessan minnas då
kvällarna vid sagoboken?

BO BERGMAN.

Nu är tiden inne,

ärade läsare, att förnya prenumerationen å Idun för nästa år, för så vidt tidningen från årets början *utan afbrott* skall komma. Eder till handa. Men dessförinnan torde Ni böra taga del af *vår utförliga anmälan för 1905*, hvilken finnes införd i *Iduns Julnummer*, som i dessa dagar *gratis* utsändts till alla våra abonnenter. Af densamma framgår, att Idun äfven för nästa år har att bjuda på en hel del *värdefulla nyheter*, samt att inga kostnader komma att sparas för att Idun allt fortfarande skall kunna häfda sin obestridda plats som landets

främsta och innehållsrikaste, gedignaste och mest underhållande illustrerade veckotidning,

den där lämnar full ersättning för prenumera-
tionspriset redan genom sitt

enastående romanbibliotek

med författarnamn sådana som *Gustaf af Geijerstam, Axel Lundegård, Anna Wahlenberg* m. fl.

Utom Iduns *vanliga upplaga* och *praktupplagan* komma vi att under de tvänne närmaste åren äfven utgifva en *bibelupplaga*, hvilken åtföljes af

Nya Testamentet illustrerat af nordiska konstnärer.

Angående detta enastående praktverk hänvisa vi till det prospekt, som åtföljer detta nummer af Idun.

Redaktionens ständiga sträfvan att bjuda läsekretsen allt mer och allt bättre har jämte tidsförhållandena emellertid vållat, att utgifterna högst betydligt ökats, i det pappers- och framställningskostnaderna stigit och postbefordringsafgiften genom riksdagsbeslut höjts. Att vi å vår sida därför ock nödgats höja prenumera-
tionsafgiften för Iduns vanliga upplaga med en 50-öring pr år (och lösnummer till 12 öre), bör ej förundra, och vi äro öfvertygade om, att, för den händelse våra läsare äro nöjda med Idun och dess innehåll, denna lilla höjning ej heller för det kommande året skall skilja dem från oss.

Vi hemställa alltså ännu en gång vördsamt, att prenumerationen för det nya året nu *omedelbart* måtte verkställas, och kunna därvid *de med detta nummer följande prenumera-
tionsblanketterna* lämpligen användas.

Red. af Idun.

BREFVET FRÅN HANS HUSTRU. AF FRIDA LANDSORT.

Lund den 19 dec. 19—.

Karl Kristian.

MED MIDDAGSPOSTEN i dag fick jag ett bref, af-stämplat i Berlin och med din handstil på kuvertet. Och det brevet ligger ännu öppnadt framför mig på skrifbordet.

Det fanns en tid — det är nu snart tjugu år sedan dess — då blotta åsynen af din handstil gjorde mig yr i huvudet af lycksalighet och kom mig att få så våldsamt hjärtklappning och rodna så blossande, att jag måste rusa in i mitt rum och gömma mig och mitt bref undan farbrors skarpa ögon och kusinernas närgånget skämtsamma frågor. Det var den tiden, då du och jag voro hemligt förlofvade — fastän alla människor visste det, och då jag var förälskad i din handstil, därför att den var din.

Fem år därefter var allt annorlunda. Då fick jag en dag ett bref med den stilen, det år, då du var ute på resor för att aldrig mer återvända till Sven och mig. Och då såg jag din stil med harm och förakt. Jag kastade på elden hvarstenda papper, hvarenda liten lapp, du skrifvit till mig, både kärleksbrefven, som då för längesedan spelat ut sin roll, och alla de små likgiltiga och tillfälliga meddelanden, som jag på förälskade kvinnors sätt gömt som dyrbarheter. Sist kom turen till det enda brevet från det år, som slöt med vår skilsmässa och gaf mig min frihet tillbaka. Du visste, att skilsmässa då blifvit min högsta önskan, men du visste också, att jag själf aldrig skulle ha tagit första steget — för Svens skull.

Sedan dess ha nu tretton år förflutit, och på alla dessa år har jag inte sett din stil. Men när jag i middags återsåg den, kände jag ögonblickligen igen den, fastän dess forna eleganta säkerhet tycks mig en smula afsigkommen. Förlåt, om ordet sårade dig. Det var inte min afsikt.

Liksom förr en gång i tiden gaf ditt bref mig häftig hjärtklappning. Det var mig en lättnad, att Sven inte var hemma. Han är på besök hos en kamrat, som har sitt hem på landet ett par mil härifrån, och kommer inte tillbaka förrän själfva julafton, alltså om fyra dagar.

Men fast jag var ensam, vågade jag inte öppna ditt bref. Jag kände mig inte situationen vuxen. Nu är klockan nio. Jag har druckit mitt te i mitt eget sällskap allena, och för första gången i mitt lif gladde jag mig åt att inte ha Sven hos mig. Ty ditt bref har gjort mig orolig och darrhänt. Du vet, att jag aldrig haft ringaste talang att spela komedi, och Sven skulle genast genomskåda mig, om jag låtsade vara lugn och glad och inte vore det. För honom skulle jag inte kunna dölja, hur upprifven jag verkligen är, och det är min vilja, att han — om möjligt — hädan-efter som hittills hålles utanför allt, som rör förhållandet mellan dig och mig.

Då vårt äktenskap upplöstes, var Sven, såsom du väl minns, åtta år. När du inte kom tillbaka från dina resor och han och jag flyttade från Stockholm, frågade han hvarför, och jag sade honom, att du aldrig mer skulle lefva tillsammans med oss, därför att du och jag voro för alltid skilda åt. Sedan dess har han aldrig gjort mig några frågor om den saken och jag aldrig talat med honom om dig. Han har alltid haft full frihet att läsa, hvad honom lyster, och jag antar, att han — liksom jag — läst dina böcker. Men han har ingen-ting sagt. Hvar och en af oss har i sitt inre ett lönrum, som den andre inte vet något om, det rum, där vi förvara tanken på dig.

Allt annat ha vi under alla dessa år haft gemensamt, tankar och stämningar, förhoppningar och missräkningar, studier och nöjen, och i denna gemensamhet har vårt lif varit lyckligt. Ingen skef eller oklar situation får någonsin uppstå mellan Sven och mig.

Det är därför, som jag är rädd att öppna ditt bref. Vid vår skilsmässa lofvade du mig att aldrig mer skrifva till mig. När du nu brutit det löftet liksom så många andra löften förr — nej, nej, förlåt! Jag skall inte komma med förebräelser. Jag menar bara, att ditt bref måste röra någonting särdeles viktigt, och det är bara för Svens skull, jag är orolig.

När du och jag skildes åt och du — af skäl, som du själf känner bäst, och som jag inte haft eller har ringaste lust att forska efter — utan invändningar och utan några framtida anspråk på din son biföll min begäran, att han skulle överlämnas åt mig, då var det mig, som om han aldrig varit din första hustrus barn, utan alltid mitt eget. Med hvar år, som gått, har denna känsla af samhörighet mellan honom och mig vuxit sig starkare hos oss båda, och han har slutit sig till mig så innerligt, som om jag vore hans köttliga mor. Elise kan han naturligtvis inte heller ha någon hägkomst af. Mig däremot har han bland sina tidigaste minnen. Han var ju knappt tre år, när han blef min son.

Kort före sin död, då Elise mellan feberanfallen hade en stunds redighet och jag ensam satt vid hennes säng, gaf hon mig ett förtroende, som jag aldrig kunnat vänta. Hon och jag hade visserligen träffat hvarandra

ute i sällskapslivet och i hennes hem, sedan hon blef gift, liksom hemma hos farbrors, men förtroliga vänner hade vi aldrig blifvit. Därtill voro vi för olika till temperament och uppföstran. Både i sitt hem och borta hade hon alltid förefallit mig glad och bekymmerlös, och jag trodde, att hon, om någon, var en lycklig människa. Nu — på sin dödsbädd — anförtrode hon mig, att hon inte passat till hustru åt dig, och att hon var glad åt att få dö, så öfvertygad var hon, att hon, om hon fått lefva, skulle bli ännu olyckligare och inte längre förmå bevara skenet, och att det skulle vara skadligt för Sven att växa upp i ett hem utan kärlek och sympati mellau föräldrarna.

Hon talade sig ifrig och upprörd, och till sist bad hon mig bevakande, att jag skulle ta vård om Sven. Jag blef ytterst bestört. Hvarför bad hon mig att ta vård om barnet? Jag var ju för ung och oerfaren att åtaga mig en sådan plikt. Och hur skulle jag ens få tillfälle att fylla den? Jag trodde, att hon fått ett nytt feberanfall och börjat yra, och för att lugna henne lofvade jag, att göra allt, hvad jag kunde, för hennes lilla gosse. I den stunden anade jag intet af hvad sedan skulle ske. Men hon — anade hon? Hvem vet? Hon och jag träffades aldrig mer, och hennes bön till mig var det sista, jag hörde henne yttra. Morgonen därpå var hon död.

Om dig hade hon inte sagt ett enda förklenande ord, men äfven om hon utmålet dig som ett vidunder, tror du, att något hade förändrats? Nej, nej. Det är bara brändt barn, som skyr elden. Sina erfarenheter måste man samla själf, hvar och en måste igenom sitt eget öde, och mitt öde blef att bli din, då du föresatte dig att vinna mig. Den tiden var snart inne, och jag älskade dig med hjärna och hjärta och blod och nerver. Det vet du.

Ditt rykte som oemotståndlig kvinnojägere var stadgad, och man lät det inte längre vara obekant för mig. Värmenande människor började snart att i min närvaro berätta historier, sådana jag aldrig förr hört, sådana som inte berättas i unga flickors närvaro, historier om dig och dina talrika så kallade kärleksaffärer — hvilket underligt sammansatt ord! — och jag förstod, att detta menades som mer eller mindre förtäckta varningar åt mig. Farbror sade mig rent ut — och till en början instämde mitt förstånd med honom — att en man som du vore den allra sista, en flicka som jag borde gifta sig med. Hvad hjälpte det? Snart hade jag inte mer något förstånd. Jag var som förhäxad af ditt snille och din lidelse, och jag lyssnade så mycket villigare till dig, som jag genom ett giftermål med dig kunde uppfylla mitt löfte till Elise.

Att Elise och du inte varit lyckliga med hvarandra, det bevisade, sade jag mig, ingenting annat, än att hon varit alltför outvecklade och obegäfvade för att kunna tillfredsställa ditt behof af full intellektuell förståelse och uppskatta ditt geni, att hon varit för litet smidig för att kunna forma sig efter din egendomligt sammansatta natur och för kall för att kunna finna sig i din sjudande varmbloedighet. Allt det där hade du själf låtit mig förstå, fastän aldrig i klara, otvetydiga ord, utan bara i antydningar, så fina och förtäckta, att ingen, som hört dig, skulle ha kunnat säga, att du i minsta mån klandrade eller nedsatte den, som du talade om, under det att den, som du talade till — jag alltså — kände mig upphöjd öfver alla andra kvinnor i världen.

Spejade du komedi? Eller var alltsammans verklig, sann känsla? Än i dag vet jag det inte, och kanske vet inte heller du. Då tog jag alla dina ord för äkta guld och drömde samma dröm, som otaliga kvinnor före mig drömt: att ingen kvinna på jorden varit så älskad som jag.

Till och med de onda rykten, jag hörde om dig, talade till din förmån. Att du blifvit den du var berodde endast på, att ingen af de kvinnor, du lärt känna, varit rik nog på de egenskaper, som fordrades för att kunna göra en sådan som du lycklig. Men jag kände, att jag var den rätta, att endast jag vore i stånd att göra ditt hem till en salighetens boning, så att du aldrig mer skulle kunna ge det skandalhungriga skvallret den minsta näring.

När jag sedan — efter mitt äktenskapliga ödes fullbordan — tänkte på dessa öfversvinnliga föreställningar om dig och om mig, föreföllo de mig så vanvetigt löjligen, att jag i ensamheten kunde skratta åt dem, bittert och hänfullt. Än i dag har jag svårt att förstå, att den öfversvinnliga och lidelsefulla människa, som närt dem, var jag själf.

Men något af den, som nu är jag, fanns i alla fall äfven då hos mig, någonting, som kom mig att tveka, att rygga tillbaka, att ändå försöka ett motstånd. Innerst i mitt hjärta bodde en trotsig rädsla. Rädd var jag, rädd att mista mig själf, såsom en regndroppe förlorar sig i hafvet, en själ i nirvana, rädd att för beständigt och i allt underkasta mig en främmande vilja, vore det också din. Mitt allra egnaste jag ville jag inte ge bort, jag ville själf härska öfver min personlighet, mitt temperament, min egen vilja. Jag vill inte bli en annan, därför att jag blefve en annans.

Så ung och så dun: jag var! Min egen vilja! Det dröjde inte en dag längre, än du behagade, förrän jag inte hade ett spår af egen vilja. Min trekan hade

Brud- & Bröllops-

sidentyger, i hvitt, svart och kulört, sista nyheter

i ouppnadt urval från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Sändes tull- & portofritt direkt till privata.

Profver omgående franko.

Schweizer & Co, Luzern S 5, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

den vanliga följden. Den eggade dig att uppjuda din yttersta förmåga i konsten att intaga, tjusa, blända. Och allt ifrigare och villigare lyssnade jag inom mig till minnet af Elises döende röst: "Lofva mig att ta vård om Sven!" Om det varit i yrsel, hon talat de orden, så hade det varit i profetisk yrsel, sade jag mig.

Så kom då en dag, då mitt motstånd var brutet, och en tid af besinningslös lycka. Det enda, som störde den, var farbrors orubbliga vägran att ge sitt bifall, om han inte finge sin vilja fram att genom äkten-skapsförord sätta min lilla förmögenhet i säkerhet. Hade inte du i den saken så bestämdt stått på hans sida, hade jag aldrig samtyckt till en så vanhederlig åtgärd, såsom jag då kallade det.

Inte många år därefter hade min lycka droppe för droppe sipprat bort och af min storstättliga kärlek fanns inte mer kvar, än om den bara varit en halmbrasa. Då var det en af de få ljuspunkterna i min tillvaro, att farbrors kloket besparat mig den vanhedern att nödgas lefva på din bekostnad.

Alla dessa gamla minnen ha väckts ur sin sedan många år nästan oafbrutna sömn af handstilen på det lilla kuvertet, som ligger öppnadt framför mig. Men, Karl Kristian, jag skall säga dig en sak: när jag nu betraktar utanskriften — mitt namn skrifvet af din hand — känner jag med djup glädje, att det inte längre i mitt hjärta finns ett grand af hat eller bitterhet mot dig. Där finns endast en omätlig tacksamhet för den gåfva, du skänkt mig: min Sven.

Blif bara inte otålig! Jag skall läsa ditt bref. Jag måste ju göra det, om jag vill, att hvad jag här skrifvit, skall nå dig. Jag vet ju inte din adress. Inte heller, hur du fått reda på min. Men den saken är af ingen vikt.

Hvarför jag skrifvit allt detta? Jag har inte kunnat låta bli. Jag måste sysselsätta mig med något. Hela eftermiddagen har jag hjälpt min jungfru med bakning och annat julstök. Men nu kan jag ingenting annat göra än skrifva. Läsa går inte. Jag försökte, men jag fattade inte ett ord. Och hvad angår mig nu, hvad som står i böcker? Sofva kan det inte bli fråga om: jag måste ju läsa ditt bref. Men gif mig tid, och blif inte otålig!

Jag inbillar mig, att ditt bref innehåller en begäran att få träffa Sven. Möjligen äfven mig. Denna inbillning är ju orimlig, men den har hållit mig fången, allt sedan ditt bref kom. Och om du och jag än en gång skulle se hvarandra igen, måste du först ha läst allt detta. Jag kan inte riktigt säga, hvarför jag vill det. Men jag vill det. Tala till dig har jag egentligen aldrig kunnat, som jag velat.

Skulle så vara, att ditt bref alldeles inte innehåller, hvad jag föreställer mig, så får du aldrig dessa rader. Men min inbillning har blifvit en fix idé, och jag måste därför berätta dig litet äfven om Sven.

För nära en månad sedan fyllde han tjuguett år. Mitt förmyndarskap öfver honom är för alltid slut. Nu äger han att efter sin egen vilja förfoga öfver sitt mödernearf och sin framtid. Detta har naturligtvis ännu inte förändrat det ringaste i hans personliga förhållande till mig, och jag är lycklig och glad, så länge detta förhållande består orubbadt.

Efter skilsmässan bosatte jag mig med Sven i en frisk och vacker skånsk kuststad, där han med heder genomgick skolan och tog sin studentexamen. Sedan ha vi bott här i Lund, där han fortsatt sina studier. Sommarferierna ha vi under flere år använt till utrikes resor, för hans och mina gemensamma språkstudier. Det är språkvetenskapsman, han vill bli. Nu är han filosofie kandidat, och han ämnar fortsätta på den akademiska banan för att i framtiden möjligen erhålla anställning vid universitetet.

Till utseendet är han föga lik dig. Han är ljus och blåögd och snarare liten än lång, men han har en hållning som en ung prins. Till lynnet brås han på Elise, fast hans flegma är upplandad med tillräckligt förråd af brännbart stoff, för att han ibland skall kunna tutta eld. Han är munter som ett vårligt solsken och frisk och sund som en bris från hafvet.

Hans intellektuella begåfning är inte lysande som din. Att han tagit sina examina raskt och med goda

Nürnbergers "PILSNERDRICKA". Rikstel. 7 94. Allm. Tel. 30 48.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!
25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

betyg har han sitt temperaments lugna och ihärdiga flit och sitt goda minne att tacka för. Hans fantasi är liflig och vaken, och ofta roar han mig med glimtar af en egendomligt färgad uppfattning, som en gång, när han lärt känna livvets tragik — och den tiden måste ju komma för honom som för andra — helt säkert kommer att utveckla sig till en personlig och originell humor.

Inte ens i mina ögon är Sven något geni. Han kommer aldrig att på något sätt slå världen med häpnad. Men hvad som gör honom till den härligaste människa, jag vet, det är hans karaktär, som är på samma gång fin och stark. Fel har han nog — han är Gud ske lof ingen blankpolerad dygdespegel. Med sin oförbehållsamma ärlighet rifver han ofta remnor i konvensans draperier, men han är aldrig taktlös och ogrannlaga och sätter aldrig någon annan än sig själf i förlägenhet. Mot obekanta är han förbindligt otillgänglig, och de, som känna honom ytligt, anse honom högfärdig. Han är inte sådan, att han blir omtyckt af alla slags människor, och till vän tar han inte hvem som helst. Stark hederskänsla har han men ingen fåfänga, och han är absolut fri från den viktighet, som gör så många af hans jämnåriga odrägliga.

Hur känslig han är, och hur lustig han kan vara, det vet ingen bättre än jag. När han som barn var ledsen öfver något eller hade någon odygd att bekänna, kom han alltid själfmant till mig för att få tröst eller förlåtelse eller hjälp med att ställa till rätta igen. Den vanan har han än i dag. Och när han lättat sitt hjärta och med sin varma ton säger: "Ingen är som du, mor", då brinner mitt hjärta af glädje och ömhet.

Och när något gått mig emot, då griper han med fulla händer ur sitt outtömliga förråd af ömma ord och skämt och gyckel och upptåg, berättar de löjligaste historier eller gör mig de befängdaste kärleksförklaringar. Eller finner tusen fel med mig: mina händer äro det lättjefullaste och hjälplösaste i hela kristenheten, min mun är ful och elak, min näsa för lång och mina ögon obotligt dumma. Eller han stryker mig medlidsamt öfver håret och beklagar, att mitt hufvud inte kan frambringa något annat än sådant burrligt nonsens. "En sådan misslyckad mor har jag fått för mina synders skull." Så lyder omkvädet på hans klagovisor öfver mig. Då är han oemotståndlig, och det hela slutar vanligen med att vi bägge två prata tok och skratta som ett par barnungar. Han öser förtroende och kärlek öfver mig och gör mig till den stoltaste och gladaste mor, som finns.

Nu förstår du, hur omätligt tacksam jag är mot dig, för att du skänkt mig Sven. Och nu, Karl Kristian, är jag i jämnvikt igen. Nu öppnar jag ditt bref.

Ja, ja, visst kommer jag. Att du kunde vara sjuk, det föll mig aldrig in. Jag kommer till dig och tackar dig för Sven, och mellan dig och mig skall inte talas ett ord om förlåtelse. Det vore meningslöst. Din skuld till mig? Du har ingen. Den har din son betalat, och det med så hög ränta, att ingen människa kan räkna ut den.

Sven kommer också. Jag är viss om, att han utan ett ögonblicks tvekan är beredd att uppfylla din begäran. Du är ensam och öfvergifven, säger du. Det är inte sant: du har Sven och mig. Och du måste lefva, åtminstone öfver julen. Bry dig inte om, hvad doktorerna säga! De ta så ofta fel, och nu ha de tydligen misstagit sig om tiden. Du och Sven och jag skola tillsammans fira en vacker jul, och allt gammalt, som inte är godt, skall vara, som om det aldrig varit.

Nu är natten half förliden, och nu måste jag försöka sofva ett par timmar. I morgon bittida telegraferar jag till dig och skickar dig med första post det här långa brefvet. Orkar du inte att läsa igenom det, så är inte stor skada skedd.

Så fort jag kan, skickar jag efter Sven. Så ge vi oss af med första lägliga tåg. Vi ses snart. Farväl till dess.

Birgit.

PROSTEN STENBERGS FLICKOR. SMÅ ÖGONBLICKSBILDER FRÅN EN GAMMALDAGS PRÄSTGÅRD. AF HENRIK WRANÉR.

DÄR LÅG en säregen prägel öfver de gammaldags prästgårdarne, som förr i världen funnos lite hvarstades i Sverige och som lyckligtvis här och där ännu i dag icke äro en saga blott. Dyringarna från stora världens orostormar hunno endast sällan dit och då blott genom gamla tidningar, och när husandakten på kvällen var slutad med en psalm, somnade alla in lugnt med de uppfylla plikterna som hufvudkudde. Prostafar och prostinnan hade nog haft sin ungdomssaga, men åren och erfarenheten hade gjort dem lugna och makliga. Endast vid särskilda tillfällen kunde den forna glöden blixtra fram ur deras blickar. Och deras telningar växte upp som i en välomgårdad hage: deras historia blef en sommaridyll, som endast latinska eller franska grammatiken ibland kunde störa.

Ett sådant herdetjäll var prosten Stenbergs i Stenberg. Gubben hade i fyrtio år varit själasörjare i den församling, där han en gång blifvit född, och kände de flesta i församlingen: han hade ju döpt, konfirmerat och vigt dem. Om vinterkvällarna satt han ett par timmar i den gamla knarrande gungstolen, i nattrock och filtofflor, med kalott på hjässan och rökte sin långpipa, bladdrade emellanåt ett tag i stiftstidningarna för att se, hvart någon gammal bekant tagit vägen, smuttade på den lilla bleka vintoddyn och nickade mot adjunkten. Då spratt denne vanligen till och for upp ur sitt drömmeri.

Pastor Truls Klemmedsson hade tidt och ofta i sitt hjärta beklagat, att han inte fått namnen Torgils Clemensson, som de ju rätteligen bort ljuda. Men under de två år, som han vistats hos prosten Stenberg, hade han glömt detta sin ungdoms stora bekymmer och satt nu mest om aftnarne och betraktade de båda flickorna vid det runda bordet, där äfven han hade sin plats.

Husets äldsta dotter Aurelia Augustana satt där så täck i skenet från den stora rödskärmade bordslampan och sysslade med något broderi, då hon inte stickade strumpor åt farsgubben. Hon var ljus och skär som en liten sagoprinsessa, hemmets blida genius, liksom hennes hädangångna moder.

Den yngsta, Sigrun Ingeborg, var mörk och liflig, retsam och oberäknelig, for som en skottspole efter stekta äpplen åt prosten eller knackade ur hans pipa, spelade "Fjärran han dröjer" eller "Sjutton år" på det gamla, tämligen ostämnda klaveret, retades med Karo eller stic-kade muddar åt gamla gummor.

När en man sitter mellan två systrar, ska han ju önska sig en af dem, säger ordspråket. Den första tiden hade Truls liksom företrädarne svärmat i allsköns tysthet för den äldsta, som alltid följde så noga med, när han läste "Synnöve Solbakken" eller "Arne" — några kapitel hvar kväll på vintern. Prosten Stenberg var "tät" och Aurelia ett godt parti. Och som den gamle hade "försänkningar" i konsistorium, skulle han nog bereda en jämn väg för en blifvande svärson. Aurelia hade dessutom ärfvt en moster.

Ingeborg hade endast arfslotten i hemmet att vänta, men den var ju vacker, äfven den. Och om Aurelia var hemmets solskens, var syster Ingeborg dess yrväder, som satte lif i spelet. Ibland så att prosten helt förtviflad smet sin väg och lofvade sig själf, att det skulle blåsa många vindar, innan han skulle tala ett ord med den lilla näbbgäddan. Föresatsen var så allvarsam, att han troget höll den ända tills han följande morgon träffade henne vid kaffebordet.

Så gingo veckor och månader, och deras lif var en stilla ström, som skalden säger. De

enda afbrotten voro ett kalas hos någon af ämbetsbröderna, ett bondbröllop, en bal hos kronofogden eller en födelsedag i hemmet. Då bakades en särskild "födelsekrans", prosten höll tal för dagens festföremål och pastorn hade flera veckor i förväg ett ansträngande göra med att svarfva ihop några verser, som en boksynt granskare lätt skulle hafva erinrat sig ur någon större skald, ehuru de där voro någon versfot längre eller kortare och haltade mindre.

* * *

Julen nalkades med sitt stök och sina små öfverraskningsfunderingar. Prosten gjorde sina små "tittar" ut i kök och bakstuga, såg igenom sina gamla predikningar för att möjligen, om vädret skulle bli vackert, kunna hjälpa pastorn en af helgdagarna, efter som de i år kommo tre å rad, och "mycken predikan gör kroppen trött", som där står i skriften. Och pastorn skref en ny och stufvade om ett par gamla predikningar.

Men han hade svårt ibland att hålla tankarne samlade, ty ett par flickögon tindrade mot honom, hvar gång han föll i tankar och slöt sina egna.

Han visste inte, hur han skulle våga — och skulle han gå till prosten först? Eller till henne? Eller skulle han taga systemen till förtrogen och be henne lägga ett godt ord för honom eller åtminstone utleta, om han hade några utsikter? Ja, hur skulle han göra?

När Aurelia en dag kom in till prosten med kaffe, sa han:

— Sitt ett ögonblick och hvila dig, barn!

— Tack vackert! Hvila sig får man i jul — nu är det inte tid till sådant!

— Hör du Aurelia, du? Hvad är det med pastorn?

— Är han sjuk?

— Nej, men han är alldeles konfys — han tänker i öster och talar i väster. Har — han inte sagt något till dig?

— Till mig! Hvad skulle det vara?

— Kan du inte se, att karlen är kär?

— Det kan ju vara möjligt, men inte är det i mig?

— Det syns väl så tydligt, så!

— Det första gamla prostar bli blinda på, det är på ögonen! Adjö!

— Nej hör du! Var så god och vänta, farmor lilla! Hvem är det då?

— Ingeborg, naturligtvis!

— Hon som alltid retas med honom!

— Just därför! Han kan inte undvara henne — hon piggar upp honom.

— Det tror jag du har fått om bakfoten, min stumpa lilla! Nåå, tycker hon om honom?

— Jag misstänker det. De sista nätterna

har hon legat vaken och jag tror, hon har lipat ett slag då och då. Se, han kommer sig ju inte före — jag vill inte blanda mig i det: hon kommer väl själf en dag och talar om hvad hon har på hjärtat. Adjö, nu kilar jag.

— Mmm! Undras hur det hänger samman, mumlade prosten och föll i djupa tankar, se'n hon gått.

* * *

— Nu kan jag inte bära det ensam längre, Aura! Ooo, du vet inte, du, du förstår inte. — Tattale liten! Som vet och förstår så mycket mer än stora syster!

— Men får jag honom inte, så sörjer jag ihjäl mig. Och det går fort, ska du se!

— Gråt inte så förskräckligt, lilla "Fingerborgan"! Ge honom tid, så sjunger han väl ut!

— Hvasa? Visst har han sjungit ut — jag fick brefvet för fem dar se'n.

— Brefvet? Har han skrifvit och friat?

— Ja, det var väl tvunget! Inte kan han fara den här långa vägen nu till jul!

Dynamol och Stefanos

äro enligt läkareintyg och vetenskapliga analyser de bästa näringsmedlen för barn och sjuka. Uppfunna af svensk vetenskapsman tillverkas de under uppfinnarens kontroll. Värnas för en mindre lyckad svensk efterapning

— Hvem?
 — Axel, pastor Enegren, som var här innan din pastor kom!
 — Min pastor? Jag tror du yrar. — —
 — Det kan du väl se, att han är alldeles "pepparkär" i dig — han tar aldrig ögonen ifrån dig. Och nog tycker du om lilla Trulsklämman också? Neka inte, farmor! Dina kindben röja dig. Trodde du, att han tyckte om mig och jag om honom? Och så beslöt stora syster att bita ihop läpparna och tiga och afstå honom till yrvädret! Ja, du är en krona bland kvinnor! Men därför blir du också belönad — tyst nu! Så ska jag berätta alltihop om — om Axel och mig. Vi voro ju alltid samman, när han var här, fast jag var bara en liten unge och en mycket stygg unge — som jag förresten är än, Gud hjälpe mig så visst. Men när jag blir Axels fru, skall jag bli så snäll, så snäll och rar, du. Ja, först svärmade han för dig, det såg jag, och jag var så ond på dig, att jag en gång önskade du skulle gå ner dig på isen — inte på allvar, förstår du väl! Men se'n började han vara mer och mer hos mig, och innan han reste, sa han till mig, att han hade mig kär och skulle komma och hämta mig, när han hade fått pastorat. Och det fick han nu förra fredagen. Nu vill han ha svar strax — jag smugglade några ord i väskan och sa ja för min del och lofvade att tala med far. Men jag kan inte komma det på tal — jag är rädd, att han skall bli ond för att jag har hållit det hemligt. Och ändå har jag aldrig fått mer än en enda kyss af Axel och han en af mig — det var den dagen han reste. Vill du inte tala med far?
 — Gåsavina! Rädd för far!
 — Jag var rädd för dig också, farmor! Torde inte säga det strax — men blef tvungen till slut. Hjälp mig nu, så skall jag hitta på något hyss och få din "hjärteklämma" att klämma fram med sin hjärtans mening.
 — Jag vill inte höra sådant prat!
 — Se på mig, farmor! Nu tar jag dig så här i öronen på det gamla viset. Upp med tittorna! Hon kan inte låta bli att skratta. Bekänn nu: vill du hafva denne Truls Klemmedsson till din äkta man och älska honom i nöd och lust? Du behöfver ingenting säga — där står i kyrkohandboken: "Svar: ja."
 — Han har ju ingenting sagt.
 — Det vill säga, om man det uttyder på hebreiska, grekiska och latin, svar: ja! Axel sa heller ingenting förrän sista dagen — karlar ä visst alltid några sabbesockar. Men den väntar aldrig för länge, som väntar på något godt. Gå nu in till far, snälla du! Åh, så mitt hjärta bankar! Skynda dig! Spring!

* * *

— Nå, det var snällt att du kom! Nu ska vi ha oss en pipa och ett glas punsch — det är ruskigt ute. Jag har bedt Aura värma punschen — det ska göra dig godt ofvanpå skrifvandet dessa dagar. Nå har du allt klart till jul?
 — Nej, farbror, inte allt. Jo, d. v. s. predikningarna. Men det är nånting annat jag skulle tala om för farbror, om jag bara kunde få fram det. Joo, farbror har en dotter — —
 — Minsann har jag två.
 — Naturligtvis — —
 — Ja, jag kunde då haft bara en — —
 — Naturligtvis — — ja visst. Jo, se hon är så älsklig, och jag har länge tänkt att jag skulle — skulle vilja — —
 — Ta henne ifrån gamle farbror — —
 — Nej, inte precis det — vi kunde ju bli här så länge — — Nu skulle jag fråga farbror, om jag finge fråga henne om — —
 — Har du inte frågat henne först?

— Nej, jag tyckte det var min plikt att —
 — Ja, det var snällt. Men du förstår väl, att hon själf får afgöra det.
 — Fröken Aurelia har alltid visat mig så stor vänlighet, att hon kanske också kunde hålla af mig och bli min maka. Och om farbror ville fråga henne — —
 — Det kunde jag väl göra. Men gör det hellre själf — det är skönast att få svaret från hjärtevännens egna läppar — varmt och friskt — tro den, som har försökt det!
 — Jag är så orolig — —
 — Skräp! En karl orolig!
 — Om jag inte hölle henne så kär — —
 — Nå, kärleken gör en till hjälte och en annan till hare. Men du får allt lof att uträtta det ärendet själf, vet du. Jag ska ställa om att ni bli ensamma här en stund i kväll. Gå nu upp, så skall jag skicka bud, när punschen kommit in!
 — Jaså, prostapappa var blind, sa du, min pulla lilla! mumlade gubben förnöjd, när pastorn hade gått. Det ska du ha igen, du!

* * *

— Ändtligen! Det var en "lång" punsch, lilla Aura!
 — Ja, jag blef uppehållen — jag har fått veta något — —
 — Nää?
 — En hjärtehemlighet, prostefar!
 — Så du säger!
 — Hvad skulle du säga, om en komme och toge ifrån dig en af dina flickor!
 — Jaså, han smidde, medan järnet var varmt? Nå, håller du af honom riktigt hjärtligt?
 — Jag! Det är väl inte frågan om mig, utan om Ingeborg!
 — Nej, naturligtvis. Det första prostagubbar bli blinda på är på ögonen. Hohoho!
 — Jag begriper inte hvad pappa menar. Ingeborg har fått bref från Axel Enegren, som var här förr i tiden, och de voro öfverens, och han skulle skriva, när han fått pastorat, och det har han fått nu, och Ingeborg är rädd att pappa ska vara ond för hon inte har talt om det, och hon håller så mycket af honom, så pappa får säga ja och telegrafera till Enegren — —

— Nä hör nu, farmor lilla, det här var mycket på en gång, sa han, som fick getingboet i håret. Hon skulle ju ha pastor Klemmedsson, fast jag i min blindhet sett galet.
 — Seså, prostgubben! Skratta inte för mycket åt mig — det var jag, som var blind — på bägge ögonen!
 — Nå, det var väl du erkänner det. Har du sett pastorn se'n i middags?
 — Nej, inte har jag det! Men hvad ska jag säga till Ingeborg? Hon går där inne som hon ginge på löskokta ägg.
 — Jag ska gå in till henne — ta du och skicka bud upp till pastorn, att punschen är inne, och håll honom sällskap ett ögonblick. Jaså, där är han — sitt bror! Jag skall bara gå in och tala lite med Ingeborg! — — —
 — Sitt ner, pastor Klemmedsson!
 — Ta-tack! Har prosten — sagt något — —
 — Hvad då?
 — Att jag har sagt något — —
 — Nej.
 — Det vill säga: jag har bara sagt, att jag skulle vilja säga fröken Aurelia att jag har Aurelia så kär och jag skulle vilja be dig bli min maka. Puh! Nu har jag sagt det! Vill du?

Det tycktes som hon ville. Munnen log och ögonen tindrade. Så tog han henne i famn och kysste henne.
 Prosten stod i dörren.

— Jag kan inte finna henne — — Men jag tror ni har funnit hvarandra. Gud signe er, barn! Nå, bror, var det inte bättre att du frågade själf? Nu fick du kyssen — den hade jag fått, om jag varit din böneman. Men den smakte dig bättre än mig! Hör du, Aura! Gå ut och sök opp Ingeborg och ta in henne här!

— Nu ska vi se på lillans min, när hon får veta nyheten. Där är hon.
 — Är pappa mycket ond på sitt yrväder? sa hon och tog honom om halsen.
 — Mycket! Snart får du inte vara här längre, utan jag skickar dig åt skogen. Där kan du gå och sätta dig vid en enegren och tänka på din gamle far, som sitter ensam och inte har någon dotter.
 — Pappa har ju Aura — —
 — Pytt ock! Henne har han här tagit från mig — —
 — Aura, lilla farmor! Du också!
 — Man gör icke så bland vårt folk att man gifter bort den yngsta förr än den äldsta! sa prosten med stor värdighet.
 — Rara prostafar!
 — Jo, tackar jag! Men när Ingeborg ger sig af, har jag ändå er andra två kvar. Seså, ungar! Nu ska vi slå oss ner! Ni fästefolk sitter i soffan och silkestassar, och Ingeborg går efter vin och godter! Nå, rör på galoscherna!

— Jag ville så gärna höra Aura kalla sin fästman för Truls — —
 — Skynda på, näbbgädda!
 — Ja, det är ett fult namn, men jag har inte gett mig det själf, och om inte Aura kan lära sig att tycka om det så, — —
 — Jag tycker det är ovanligt, och namnet på den man håller af är alltid vackert! sa Aurelia ifrigt. Bry dig inte om henne — hon menar ingenting illa, Truls lille!
 — Det låter riktigt vackert, när du säger det, Aura! sa han strålände.
 — Om nu Axel också varit här! suckade Ingeborg och kilade ut.
 — Det blir tomt efter henne! sa prosten och nickade. Hon är som en lärka — när man ser henne, tänker man på våren, ungdomens vår!

EN MÖNSTERANSTALT. GEFLE STADS NYA PAVILJONG FÖR SINNESSJUKA.

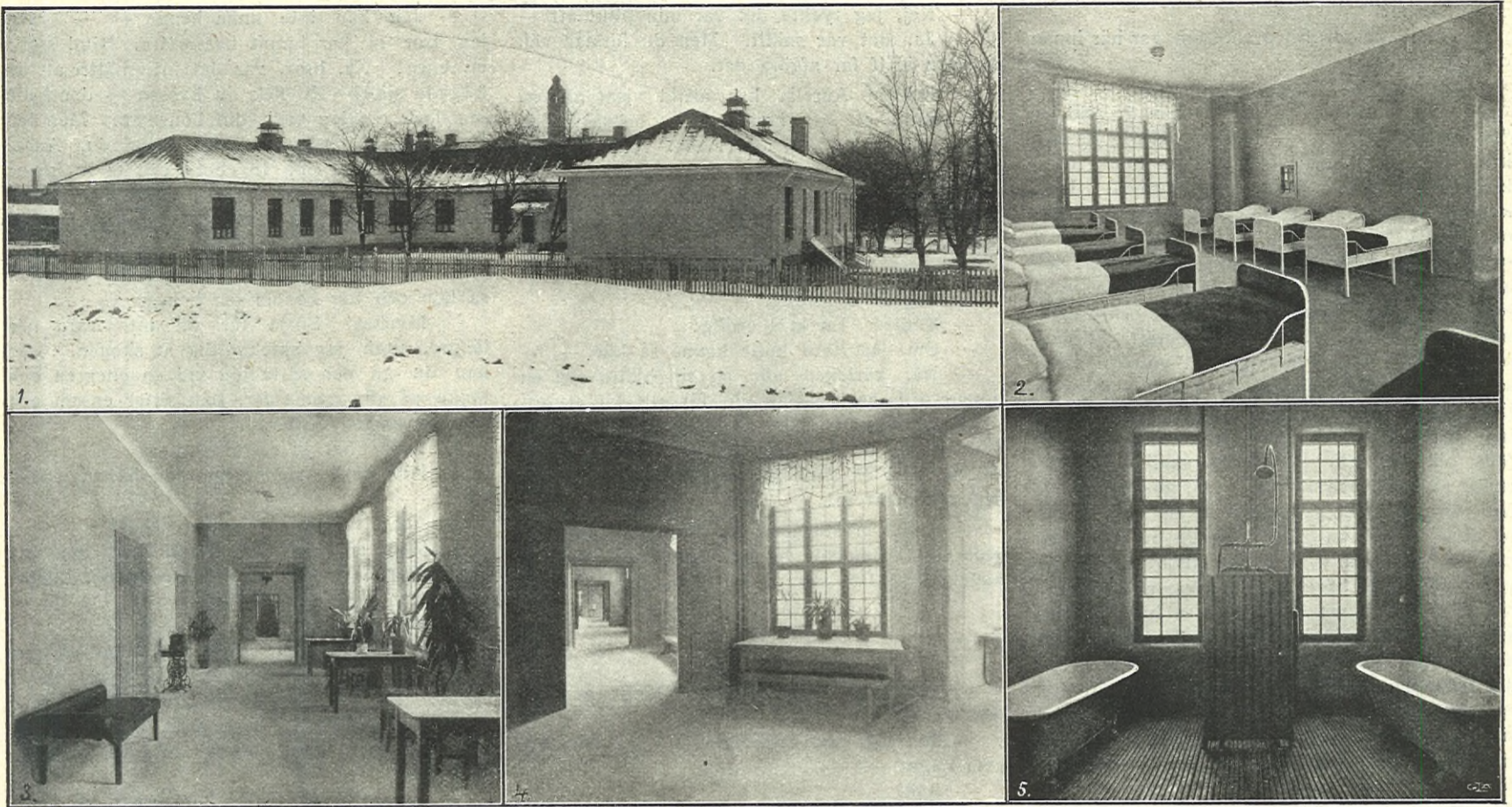
PÅ KONUNGENS NAMNSDAG den 1 dennes öppnades i Gefle en af stadsfullmäktige beslutad och för fattigvårdens räkning uppförd paviljong för sinnessjuka, som väl kan betecknas som en verklig mönsterinrättning i sitt slag, och från hvilken vi därför här bringa några bilder.

Byggnaden, som är uppförd i en vånings höjd och försedd med präktig sandstenssockel och en källarvåning, som tagits i anspråk för värmeledning, tvättstuga m. m., utgöres af ett midtelparti med tvänne lika stora och lika disponerade flyglar, inrymmande vardera ett större och ett mindre öfvervakningsrum för 10 och 6 patienter, ett isoleringsrum för 1 à 2 patienter, sköterskerum, förrådsrum och mindre kök. I midtelpartiet ligga vårdarens rum och sex enkelrum, afsedda för oroliga patienter, som för kortare eller längre tid måste isoleras. Inalles lämnar byggnaden plats för 42 patienter.

Angående byggnaden säger öfverinspektören för sinnessjukvården i riket, medicinalrådet Georg Schultheis, uti en från medicinalstyrelsen till Gefle stadsfullmäktige remitterad inspektionsskrivelse:

"att afdelningen i fråga syntes honom vara ändamålsenlig till sin allmänna plan samt med afseende på detaljanordningarna vittnande om en sällsynt omtanke och en förvånande kännedom om den modärna sinnessjukdomens problem. En och annan detalj torde till och med förtjäna att uppmärksammas såsom eventuellt mönster vid liknande anläggningar."

Iduns Modellkatalog för hösten är slutsåld.

GEFLE STADS NYA PAVILJONG FÖR SINNESSJUKA. 1. PAVILJONGENS YTTRE. 2. ÖFVERVAKNINGSRUM MED 10 SÄNGPLATSER. 3. DAGRUM PÅ KVINNOAFDELNINGEN. 4. EN DEL AF MATSALEN PÅ KVINNOAFDELNINGEN OCH KORRIDOR TILL ISOLERINGSRUMMEN. 5. BADRUM. C. LARSSON FOTO.

Paviljongen har, som sig höfves, fått ett lugnt och fredadt läge i en utkant af staden med särskilda, af höga plank omgifna promenadplatser för de sinnes sjuka samt å andra sidan öppen utsikt öfver ångar och fält och närmast byggnaden en liten trädgårdsanläggning.

Uppförd i en ren och värdig stil efter ritningar af arkitekten Gustaf Wickman i Stockholm och hägnad af höga träd, gör paviljongen närmast intryck af en fristad, dit världens jäktande oro, dess strider och sorger ej borde nå.

Då de stackars sinnesrubbede i forna tider voro föraktade, utstötta varelser, från hvilka man med vämjelse vände sig bort, så börjar man i våra dagar anse dem såsom beklagansvärda sjuka, hvilka i dubbel måtto äro i behof af vår omvårdnad, vår kärlek och vår omtanke.

Vid ett närmare skärskådande af denna nya vårdanstalt kan man ej heller undgå att värmas af den kärleksfulla omtanke och den osparda möda, som gjort sig gällande vid dess uppförande och inredning. Den gör till det yttre som till det inre ett godt och behagligt intryck: fina, glada färger, höga luftiga fönster, sol och luft. Dagrummen äro ljusa och rymliga med vackra hvit- och rödrandiga gardiner, som ge dem ett hemtrefligt utseende. Meningen är att härstädes sysselsätta en del af patienterna med ett och annat arbete, som kan bli dem till omväxling och förströelse. Kanske kan utsikten att få vistas här inne äfven blifva dem en eggelse att uppföra sig väl.

De tillbringa natten i gemensamma sofsalar med 6-10 liggplatser och hållas endast i nödfall instängda i isoleringsrummen.

Man har inom hela anstalten på det noggrannaste undvikit skarpa hörn och kanter — allting är afrundadt, för att patienterna icke afsiktligt eller genom våda måtte kunna göra sig illa, dels för att inga damgömmor måtte uppstå. Fönstren äro indelade i små rutor, försedda med 10 mm. tjockt spegelglas, emotstående ganska våldsamt överkan. Ut i alla fönsterspröten äro på ytter-sidorna, och således osynligt för de sjuke, smidda järngaller infällda. Fön-

OPERASÅNGAREN C. F. LUNDQVIST (SOM JAKOB I »JOSEF I EGYPTEN») I SIN FESTSMYCKADE KLÄDLOGE PÅ AFSKEDSRECIETTEN Å KUNGL. TEATERN DEN 5 DENNES. A. BLOMBERG FOTO.

stren verka således icke fängelse, men hindra dock rymning. Ett ringlednings-system lämnar sköterskorna och vårdaren tillfälle att från flere platser inom byggnaden påkalla hvarandras hjälp.

Sköterskornas och vårdarens rum äro äfvenledes inredda med smak och omsorg, på det att de, när de sitta inom sina egna fyra väggar, må förnimma en smula hemkänsla och trivas med sitt tunga uppoffrande arbete. Flere små detaljer, som här ej kunna beskrivas, visa för öfrigt att både hufvud och hjärta fått ha sitt ord med i laget vid inreddandet af den nya paviljongen.

För de sjukas vårdande äro anställda en öfversköterska (fröken Hilma Möller, f. d. öfversköterska å Uppsala hospital), två undersköterskor och en manlig vårdare.

Invigningen försiggick, såsom ofvan nämnts, den 1:sta dec. kl. 12 på midnatten. Bankdirektör Robert Nordin, byggnadsstyrelsens och tillika fattigvårdsstyrelsens ordförande samt den egentliga själen i företaget, tog först till orda med ett intressant och belysande anförande, hvarefter han öfverlämnade paviljongen åt hrr stadsfullmäktiges ombud. Själva invigningstalet hölls af prosten Åsbrink, som yttrade några ord om Guds och människors barmhärtighet. Sist nedkallades Guds välsignelse och tonerna af en psalm ekade genom salarna, medan solen föll in genom rutorna och fyllde de höga, luftiga rummen, som om den också velat säga sitt amen eller kanske påminna om, att ehuru förnufvets sol slocknat för dem, som här få sin fristad, så skola barmhärtighetens värmande strålar dock belysa deras tunga lefnadsväg.

Agda H.

Ett pris af Femtusen (5,000) kronor

är i iduns nya litterära pristäffling utfäst för den bästa svenska originalromanen af ungefär 300 sidor vanlig bokoktav. Täfflingstiden utgår den 30 juni 1905. Närmare program och bestämmelser återfinnas i Idun n:r 41 för innevarande år. Alla våra författare och författarinnor inbjudas att deltaga!

DEKORATIVT LANDSKAP AF ARTISTEN N. ASPLUND I STOCKHOLM-ÖFRE NORRLANDS BANKSAL.

UR DAGSKRÖNIKAN.

EN VACKER BANKBYGGNAD i raden af de många ståtliga bankpalats, som under de tio senaste åren vuxit upp i hufvudstaden, är Bankaktiebolaget Stockholm-Öfre Norrlands nu färdigvordna byggnad i hörnet af Fredsgatan och Akademigränd.

Hufvudingången, som ligger närmast Drottninggatan, leder innanför ett stort slagdörrsparti till den stora, under gården belägna banksalen.

Denna banksal, som är hällen i kvadratisk form, torde i fråga om praktisk och smakfull inredning kunna räknas till de mönstergilla. Den belyses af takfönster och en guirland glödljus. Mot väggytornas diskret gula färgton framträder väggbeklädnaden af mörk pole-rad mahogny synnerligen harmonisk hvartill kommer som en skärpning af den dekorativa effekten diskens glänsande mässing. Ett synnerligen vackert norrländskt fjäll-landskap, med motiv från stora Lulevatten, utförd af artisten Nils Asplund, pryder framväggen och utgör cloun i banksalens utsmyckning.

Byggnadens fasad är uppförd af gottländsk sandsten och arkitekt för det hela är lektorn vid Tekniska högskolan, hr Ernst Stenhammar.

KYRKBRANDEN I OCKELBO. Natten till den 4 december nedbrann totalt Ockelbo kyrka i Norrland, hvarvid arkiv, bibliotek och dopfunt jämväl förstördes. Däremot räddades kyrksilfret, mässshakar och handböcker m. m.

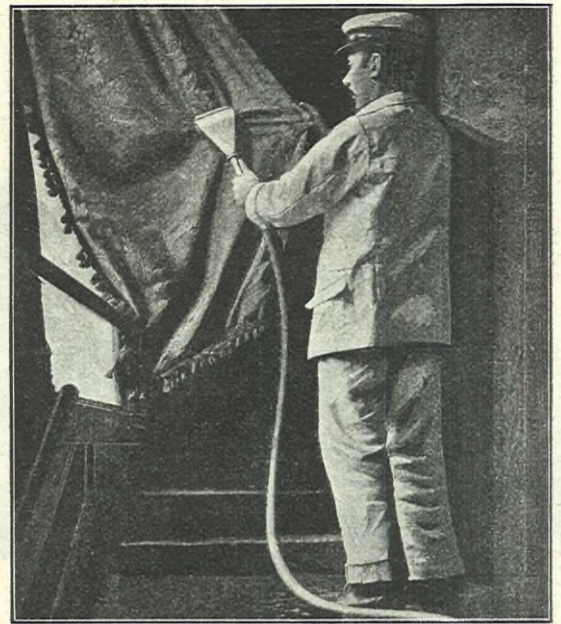
Den brunna kyrkan uppfördes under åren 1791—1793. Byggnadens väggar bestodo af tjocka stenmurar, hvaremot taket utgjordes af ett enda hvalf med träunderrede och plåtbeklädnad, men uppbars detsamma ej af några pelare. I sitt slag torde byggnaden därför och ha utgjort ett af undantagen bland landets kyrkor.

Templet rymde omkring 1,500 personer. — Vi meddela på nästa sida en teckning från den omfattande eldsvådan, den största kyrkbrand, som på länge förekommit i vårt land.

RENGÖRINGS-DAGARNA i hemmen äro, som bekant riktiga upprorsdagar, ty då drar en tumultets vind genom rum och korridorer, mattorna rivs från golven, möblerna ställas huller om buller och ljälpgum-

STOCKHOLM-ÖFRE NORRLANDS NYA BANKHUS I STOCKHOLM.

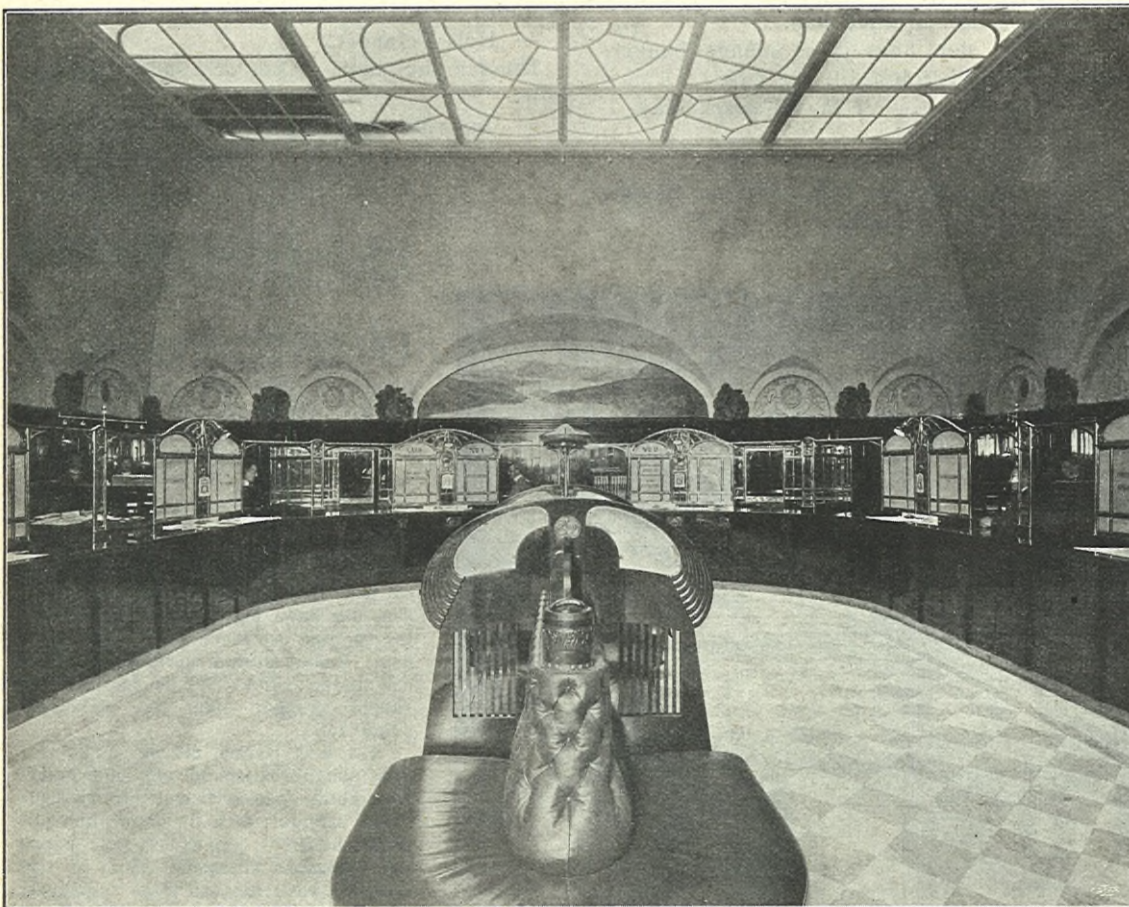

GARDINRENGÖRING MED DEN NYA VACUUM-APPARATEN.

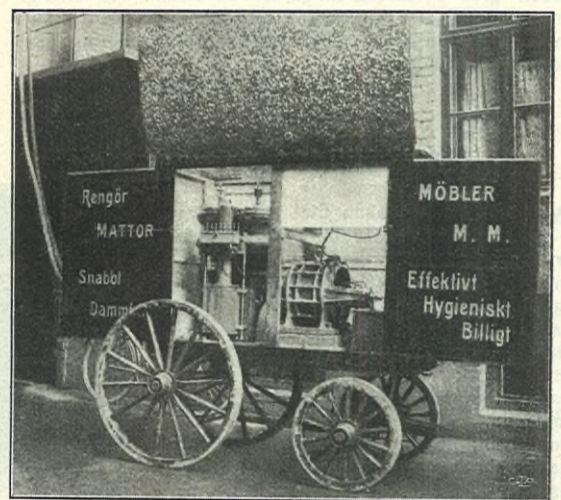
morna taga kommandot öfver både familjen och lösöret, där de piska, damma och skura med ett cyniskt förakt för familjefaderns frid och husmoderns bönfällande blickar om skonsamhet gent emot bohagstingen.

En praktisk uppfinning, som torde kunna befria våra husmödrar från dessa pinsamma stunder, är en i England uppfunnen rengöringsmaskin, hvilken utan nämnvärd oreda ersätter hjälpgummorna i allt, som rör damningen af mattor och möbler. Ett bolag i Göteborg, som kallar sig Göteborgs Vacuum Cleaner, har inköpt en dylik apparat, och åtskilliga familjer i rikets andra stad ha redan pröfvat uppfinningens praktiska nytta. Detta nya rengöringsredskap är placeradt å en vagn och består af en elektrisk motor, en dubbel luftpump och en plåttunna för mottagandet af dammet. Från vagnen föras långa gummislangar, försedda med munstycken, upp i våningerne och intill de föremål, som skola rengöras, och när då luftpumpen sättes i gång, suges dammet genom slangarne ned i tunnan. Apparaten kan rengöra privathus, hotell, teatrar, sjukhus, kyrkor, ångbåtar, järnvägsvagnar, lagerlokaler, fabriker m. m. Priset är 2 kr. pr timme, och en 4 rumsvåning kan rengöras inom 2 timmar.

Vi meddela här ett par afbildningar af den praktiska apparaten, som nu för första gången genom Göteborgsbolaget synes ha kommit i mera allmänt bruk. Enskildt har den redan någon tid praktiserats inom Sverige, i det Stockholms Grand Hotell förfogar öfver en liknande rengöringsmaskin för sina många lokaler.

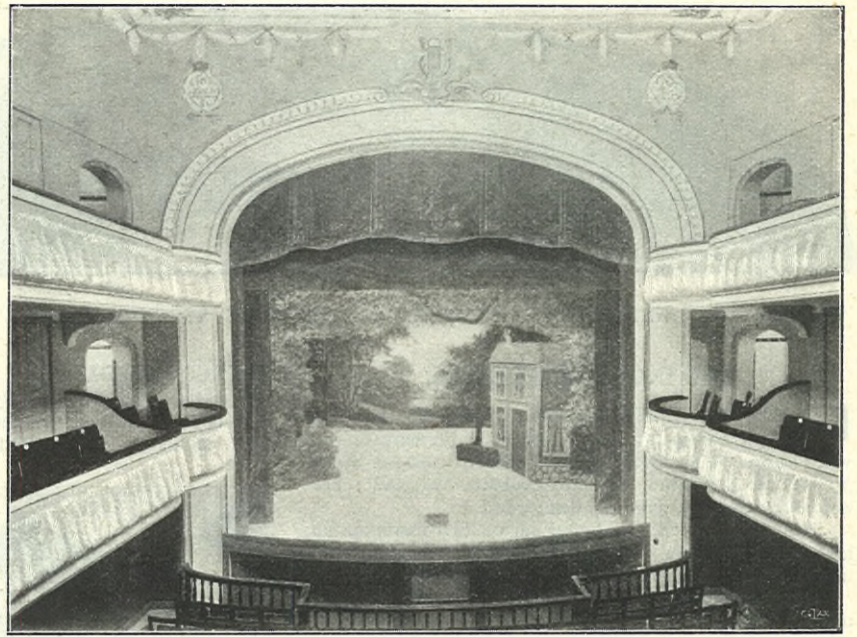
STORA BANKSALEN I STOCKHOLM-ÖFRE NORRLANDS NYA HUS VID FREDSGATAN I STOCKHOLM. A. BLOMBERG FOTO.

DEN NYA RENGÖRINGSVAGNEN I GÖTEBORG. J. EDGREN FOTO.

JÖNKÖPINGS NYA TEATER har nu högtidligt invigts af det Selanderska sällskapet, och som invigningsstycke gafs Frans Hedbergs "Bröllopet på Ulfåsa". Därmed har Jönköpings nya scentempel öppnat sina portar för scenkonsten, som, det vill man gärna hoppas, skall bli till gagn och förströelse för samhället.

Det var i början af år 1903 som man beslöt sig för en rekonstruktion af Jönköpings teaterhusaktiebolag på grund af den gamla teaterns eldfarlighet. Ord-föranden i bolagets styrelse var hofrättsrådet frih. H. Wrede och verkställande direktör ingenjören G. Odéen. Aktieteckningen gick utan svårighet och åt stadsbygg-

JÖNKÖPINGS NYA TEATER. 1. HUFVUDFASADEN 2. SCENEN IFRÅN SALONGEN. H. HOLM FOTO.

mästaren Aug. Atterström uppdrogs att uppgöra ritning till ett större byggnadskomplex af sten. Sedan de af hr Atterström uppgjorda ritningarna granskats af arkitekterna C. O. Möller och J. F. Lilljekvist i Stockholm, skred man utan dröjsmål till uppförande af den nya byggnaden.

Sista föreställningen å Jönköpings gamla teater gafs den 12 maj 1903 af Ranfts ambulande operettsällskap. Teatern var, då den tjänat ut, 78 år gammal, och sålunda en bland de äldsta teaterbyggnaderna i Sverige.

SVENSKA KVINNOFÖRENINGEN I LONDON höll den 30 nov. en bazar till förmån för Sjömansmissionen. Fru von Broun hade godhetsfullt ställt sitt hus och tjänstepersonal i Green Street, Park Lane, till föreningens förfogande och med sitt hjärtegod och vänliga tillmötesgående gjorde hon allt för sina gästers trefnad. De olika stånden innehades af förtjusande damer i svenska nationalkostymer. Generalkonsulinnan Danielson och fru von Platen samt en del unga flickor hade förfriskningarna om hand, Mrs Mac Fadden sålde de handarbeten, som sytts af föreningens medlemmar, Mrs Estberg Read och fröken Gibson hade det svenska träslöjdståndet, fru Videgren sålde leksaker och fru Renström konfekt. Sjömansmissionens välkända föreståndarinna fru Velin hade ett välförsett fruktstånd. Två små barn, Gertrud Videgren och Eric Road, hade fiskdam, som var mycket besökt.

Generalkonsul Danielson öppnade bazaren kl. 3 och sedan gick komersen lifligt och en vacker och brokig anblick tedde de välförsedda stånden och vackra dräkterna. Behållningen af eftermiddagens försäljning var omkring 1,500 kr.

Jenny Estberg Read.

JULPAKETEN!

NU DÅ julbrådskan litet hvarstädes gör sig märkbar inom alla områden, isynnerhet kanske mest vid järnvägen med dess stora ilgodstrafik, så skulle jag benäget vilja uppmana alla mödrar, systrar, fästörer etc. att i god tid afsända sina respektive paket, för att de ock i tid skola komma adressaten tillhanda; paketen böra vara väl inslägna, med tydligt utsatt adress, som helst bör skrivas på ej fastlackade pappersbitar — utan på ordentligt anbragta adresslappar. Genom att beflita sig om denna föreslagna ändring till det bättre gjorde alla, hvar i sin stad, en god gärning. —

"Tjänstemans fru."

I Iduns julnummer

har ett vilseledande tryckfel insmugit sig i Gustaf Ullmans skiss "Strykaren", hvilket författaren bedt oss påpeka. På 6:e och 7:e raderna från början står, att rörelsen i bondens smedja "sköttes af hans båda söner"; detta skall vara: "af hans båda smeder" — något som föröfrigt lätt torde framgå af det följande.

EN KAPITALIST.

ÄFVEN BANKMÄNNISKOR ha tillfälle att göra lifsstudier. De behöfva endast lyfta ögonen från siffrorna och ge akt på sin publik.

För några dagar sedan stod jag inne i ett af de små bankkontor, som snart äro lika talrika som kaféer, och som genom sin mängd synas vilja öfvertyga oss om, att vi äro ett rikt folk, då dörren öppnades och en arbetare kom in.

Han såg sig vårdslöst omkring, gick fram till disken och kastade hatten ifrån sig med en gest, som skulle ha anstått en millionär.

Kassören såg upp:

— Insättning? frågade han torrt.

— Ja, jag har lite pengar, som jag skulle vilja anförtro åt er. Ni är ju en solid bank, hva?

Kassören smålog:

— Hoppas det, svarade han.

— Ja, för det finns ju så många banker. Men den här ligger bra till för mig.

— Nå, då så!... Vi ta väl sparkassa?

— Är det bra det?

— Ja visst!

— Jag menar att om folk, som har pengar, brukar använda den kassan.

— Ja, och så får ni fyra procent.

— Det gör detsamma, för jag behöfver inte pengarna.

Han kastade en skrynklig tiokronorsedel på disken och tog sin hatt.

— Ni ska väl ha bok också, sade kassören.

— Hvad ska det tjäna till?

— Som bevis på att ni satt in era pengar naturligtvis.

Kunden viftade med hatten:

— Det behöfs inte oss emellan.

— Men det måste ni! Och ert namn...

Medan kontrollanten skref ut boken, intog den nye bankkunden en solid ställning. Han trummade med fingrarna på disken och betraktade med ett öfverlägset småleende sedelhögen på kassörens bord:

— Får man ta ut pengarne när som helst?

— När ni vill!

— Alltsammans på en gång?

Kassören såg mycket allvarlig ut, då han svarade:

— Hela beloppet!

Kunden hvisslade sakta och sade aktningsfullt:

— Jag visste väl, att ni var en solid bank!...

THORE BLANCHE.

JUL-LÄNGTAN. SKISS FÖR IDUN AF A. D. A.

DET VAR dagen före julaften.

Lilla Hanna satt vid barnkammarfönstret och såg ut i den vackra vinterkvällen. Månen glänste så blank och rund, omgifven af en vid ljus mångård, och vintergatan aftecknade sig skarpt mot det mörka himlahalvvet, som dock hade en sådan genomskinlighet att blicken bakom de närmaste stjärnmassorna ständigt upptäckte nya och nya. Det svindlade för Hannas ögon, så hon måste slå ned dem mot marken, där snön låg blåvit och alls ntes så ljust och klart som om det varit dag. Endast husens murar stodo mörka och tunga samt kastade här och där skarpa skuggor öfver det glänsande snöräcket.

Nu såg Hanna ett par långa rörliga skuggor afteckna sig mot gatan. Hon kunde icke se dem som framkallade dessa skuggor, men nu kände hon hur förstugudörren öppnades och pappa och gossarna stampade snön af sig. De hade varit ute och köpt julklappar; det blef med ens fart i Hanna och hon begaf sig ut i tamburen, där en stark lukt af flottyr och bakvärk slog henne i näsan. Pappa var fullastad med paket, men han försvann

OCKELBO KYRKAS BRAND. TECKNING FÖR IDUN AF ETT ÖGONVITNE.

Köp Venersborgs BALS KOR!

Bästa svenska fabrikat.
**Lätta! Eleganta!
Hållbara!**

Hvarje sula stämplat med
vidstående fabriksmärke.

Fyllverkas som specialitet ef-
ter **Wiener-metod** af

Aktiebolaget A. F. CARLSSONS
Skofabrik, Venersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohand-
lande i landet.

genast i sitt rum. Gossarne däremot vädrade kron-
bakelser och öppnade försiktigt köksdörren och Hanna
följde dem i spåren.

Mycket riktigt. Bakelserna fräste i den heta flot-
tyren och gossarna sökte snåla sig till en smakkaka.
Men Linas humör var, såsom ju skäligen var att
vänta sig dagen före julaften, ej af bildaste slag. Hon
flängde brådslande omkring i sitt kök, som sken af
blankpolerade kopparlock, grytor och kastruller och
som doftade af flott och kryddor.

“Bara en bränd en,” tiggde gossarne. Och Lina
måste sticka till barnen hvar sin kaka, bara för att
bli af med dem.

Därpå tågade man in i barnkammaren, där kron-
bakelserna väckte en oförställd afund hos Sofia och
Bertha. Vid alla flickornas försök att sticka näsan
utom barnkammaren hade de blifvit återförvisade dit
in. I dag hade ingen något hjärta för barnen, det var
då visst och sannt; först i morgon var det deras
dag.

“Å, om det blott ville blifva julaften,” sade lilla
Hanna, som formligen förtärde af längtan efter mor-
gondagen. Hon förstod sig ej på att i någon sysse-
lättning söka en afledare därför. De äldre systrarna
däremot sydde på julklappar, gossarne hade en mängd
påfund och upptåg, men Hanna längtade för allihop.

“Du må tro, att jag köpt dig en stilig julklapp,
Sofia,” sade Ernst, som alltid retade äldsta syster med
denna betoning. “Den börjar på P och slutar på P
och har K i midten — eller nästan i midten, för ordet
har åtta bokstäver.”

“En pennknif då, din dumbom,” utbrast den mera
fyndiga än grannliga Sofia.

Ernst blef förbluffad öfver en sådan skarpsinnighet.
“Det finns väl fler ord, som bestå af åtta bokstäver,”
sade han med ett försök att blanda bort korten.

“Men hvad du får af mig, kan du då inte gissa,”
sade Gunnar och stack ett paket alldeles för näsan på
Sofia. “Håll händerna för ögonen på Hanna, Ernst,
så ska jag visa eder hvad hon skall få i julklapp,”
förordnade han därpå och tog fram ett annat paket.

Och så kände Hanna sitt ljuslockiga huvud hastigt
omslutet af järngreppet från ett par icke alltför rena
goshänder. Den lilla stackarn vred sig och vändades,
mest dock af nyfikenhet.

“Asch,” sade Bertha föraktligt, “det är ju en pojksak.”

Gunnar såg snopen ut, ty han hade efter sin egen
smak valt alla de gåfvor han ämnade gifva bort.
“Flickor kunna väl också ha vett att bry sig om det
som är roligt,” sade han och visade upp den sinnrika
konstruktionen på Hannas kanon samt laddade den
med ärtor.

“Det var då en riktig egennyttighetspresent,” an-
märkte Sofia.

“Egennyttighetspresent,” utlät sig Gunnar förargad.
“Hanna är inte så dum och tillgjord som du. Hon
vill ha det som är roligt, men du vill förstås bara ha
grannlåt att sätta på dig.”

Nu kom pappa in i barnkammaren och Sofia stack
behändigt arbetet under förklädet.

“Låt inte mig störa, om du har brådtom, min flicka,”
sade pappa och tog på sig en menlös min. “Men för-
resten skall jag berätta eder något — julaften har
uppskjutits på en vecka. Så du hinner nog ditt arbete
färdigt, Sofia.”

“Jaså,” svarade Sofia försmädligt.

“O,” sade Hanna och såg helt besviken ut. “Hvar-
för det då, pappa. Har kungen sagt det?”

“Du skall inte tro pappa, han ljuger så rysligt,”
sade Ernst ogeneradt.

“Så brukar han säga hvart enda år,” instämde
Gunnar, “och ändå har det blifvit jul när det skulle.
Pappa narras både april och jul.”

“Är det inte sant, pappa?” frågade Hanna och såg
bedjande på fadern.

“Ånej, det var nog bara jag som ville narra dig,”
medgaf pappa.

“Det var då väl,” sade Hanna, “för om det inte
blifvit julaften i morgon, hade jag inte kunnat berga
mig.”

“Hade du inte det?” sade pappa.

OPERASÄNGERSKAN FRU FLEISCHER EDEL.

“Hur går det till, när du inte kan berga dig?” re-
tades Gunnar och pekade Hanna med ett par korta
fingrar midt i halsgropen.

Nu budades det för kvällsmaten. Så fort man ätit,
var Hanna mot vanligheten benägen att taga godnatt,
ty ju förr hon somnade, dess fortare blefve det julaften.

Det sprakade en flammande björkvedsbrasa i kakel-
ugnen, då Hanna den följande morgonen vaknade upp
till den sälla känslan af att det var julaften. Och ett
dykligt uppvaknande till jul vid brasans glimmande
sken var en af de julstämningar, som hos Hanna bäst
bibehöll sig genom lifvet.

Under förmiddagen förseglade barnen sina julklappar.
De skulle lackas både här och där och på alla upp-
tänkliga ställen, så det förbrukades lack i långa banor.
Den ena laddningen paket efter den andra nedlades i
den stora klädkorg, som blifvit inställdt i salen. Sofia
och Elsa snokade i korgen och alla de paket, som
buro deras namn, mönstrades och tummades för att de
möjligen skulle kunna leta sig till innehållet. Förarg-
ligt nog voro emellertid mamma och pappa så försik-
tiga att icke lägga dit något af sina paket förrän
omedelbart innan julklapparna skulle utdelas.

När den oklädda julgranen bars in i salen, klappade
Hannas hjärta högt. Så tog man fram ljusen, kon-
fekten och alla de andra grannlåtarna, och Hannas ögon
vidgades af förtjusning vid anblicken af dessa härlig-
heter. Men nu blefvo barnen förvisade och skulle
inte få återse granen, förrän den var pyntad och tänd.

“Nu luktar det jul,” sade Bertha och insöp med
välbehag den blandade doft af lack, barr och vaxljus,
mot hvilken enligt barnens åsikt ingen vällukt i värld-
den ginge upp.

“Asch Lina, ro hit med ett par äpplen i förskott,”
ropade gossarne och försökte ett angrepp mot Lina,
som passerade rummet med en korg julgransäpplen.

“Nej, men Ernst så du bär dig åt mot Lina,” sade
Sofia.

“Hör Lina hur Sofia försvarar den värnlösa?” sade
Ernst gråtmildt, och då han såg Lina dra på munnen,
knyckte han helt djärt ett äpple.

“Se bara, så du sprattlat till den nya mattan,” sade
Sofia förnärmat.

“Sofia betyder den visa, det,” sade Ernst och lade
till rätta mattan.

Hanna kände sig åter fattad af en längtan så stark,
att hon inte kunde låta sig ryckas med af några af
syskonens påfund eller upptåg för att fördrifva tiden
för deras väntan.

Nu var julgranen äntligen klädd och det var tid
att gå i kyrkan och åhöra julbönen.

Å, hvad Hanna tyckte det var högtidligt i kyrkan
med alla ljusen, och hvad det sjöngs vackert! Men
upphörligt ertappade sig Hanna dock med att tänka
på julgranen och den väntande julfröjden därhemma
och det var syndigt. Det var inte att ära Gud i höj-
den att tänka på sådant, då man var i kyrkan, det
visste Hanna.

(Slut i nästa n:r.)

**Glöm ej
Jubileumsfondens sparbössor!**

TEATER OCH MUSIK.

KUNGL. TEATERN har förskaffat operapubliken
ett par aftnar af den mest oblandade njutning ge-
nom att låta densamma få lyssna till en så framstå-
ende sångerska som fru *Fleischer-Edel*. Invändningar
kunna ju göras mot främmande gästspel i allmänhet.
Men då gästspelet är af den art, att gästens presta-
tioner ej blott lända publiken till fögnad, utan både
kunna och böra tagas till föredöme af operainstitutio-
nens egna sjetter, då är teaterdirektionen i sin fulla
rätt och värd tack därtill.

Ett sådant fall — och ett mycket märkligt — före-
ligger nu. Säkert har ej på många år å vår k.
operascen uppträdt en sångerska, som i afseende
på konstnärlig fullmogenhet kan jämnställas med fru
Fleischer-Edel. Visserligen har väl mer än en kunnat
presteras en öfverlägsen sångteknik och en vacker
stämma; men det är ej uteslutande därpå det kommer
an, om man skall anses som en konstnär “med Guds
nåde”. Mer än detta betyder det konstnärliga ut-
trycket, förmågan att med partiets musikaliska inne-
börd sammanpara ansiktets och gestens häremot sva-
rande språk, så att bilden i ord och ton framstår full-
ändad och helgjuten. Och denna förmåga besitter i
hög grad fru F.-E. Begäfvad med en omfångsrik
stämma, rast och ädel som marmor, men i stället
för marmorns kyla lifvets pulserande värme, som i
fullaste mått meddelar sig åt sången, äger hon där-
jämte en ypperlig skola, som gör att den klangsköna
stämman utan den minsta ansträngning gör sig fullt
gällande i ensemblen, på samma gång utförandet i dess
helhet företer en sällsynt nyansrikedom och bildar en
scenisk framställning, som knappast lämnar rum för
en enda död punkt. I sistnämnda hänseende är den
framstående sångerskan verkligen beundransvärd. Vi
vilja blott erinra om uttrycksfullheten i hennes stumma
spel i andra akten af “Tannhäuser”, såväl under sångar-
striden som efter densamma, samt om bönen i sista
akten; vi vilja endast påpeka det konstnärligt stegrade
uttrycket för Elsas tvivel i andra och tredje akterna
af “Lohengrin”. Ingen är fullkomlig, ej ens fru Flei-
scher-Edel; men att döma efter hennes Elisabet och
Elsa torde hon hafva kommit fullkomligheten bra nära.
Härtill bidrog nog i viss mån, att Tannhäuser- och
Lohengrinföreställningarna som helhet betraktade voro
relativt goda, men kanske mest att hon som närmaste
motspelare hade sin landsman *Menzinsky*, på grund
hvaraf bådas sångpartier utfördes på samma språk
och det hela därigenom blef mera enhetligt. Gällde
ock helt naturligt det entusiastiska bifallet vid dessa
båda föreställningar i första rummet fru F.-E., så kunde
nog äfven hr M. taga åt sig en god anpart däraf.
Hvad får öfrigt hr M. beträffas, så är han — inom
parentes sagdt — ovedersägligen, ehuru han som den
yngste bland k. teaterns solistenerer nog ännu be-
höfver i konstnärligt hänseende utvecklas, den bästa
tenorkraften vid vår k. operascen, den teaterdirek-
tionen borde göra allt för att få behålla.

Vårt omdöme härofan om fru Fleischer-Edel är
baseradt på de båda nämnda föreställningarna på fre-
dagen och söndagen. Kom så måndagens föreställning
med “Figaros bröllop” på programmet. Den ärade
gästen skall ju, enligt tyska tidningar, vara utan rival
som Mozartsångerska. Och dock måste vi bekänna,
att hennes utförande af grefvinnans parti i viss mån
beredde oss och tydligen äfven många andra en miss-
räkning. Måhända var sångerskan ej fullt disponerad
denna afton eller ock fann hon sig försatt i en miljö,
som ej svarade mot den rätta uppfattningen af Mozarts
härliga tonverk — kanske bådadera. Säkert är, att
detta verk nu fick ett ganska medelmåttigt återgifvande,
och säkert är äfven, att vi här hemma i många år ägt
en sångerska, som i det musikaliska utförandet af
grefvinnans parti lämnar fru F.-E. ett godt stycke efter
sig — fru *Carolina Östberg*. Naturligtvis hade fru
F.-E. åtskilliga förtjänstfulla poänger att uppvisa äfven
här, men som helhet gjorde denna prestation ett vida svag-
are intryck än de båda första. Af våra egna var det
egentligen endast hr *Forsell*, som höll sig inom den
Mozartska ramen; ej ens fru *Jungstedt* hade någon
riktigt lycklig afton.

Till dessa tre föreställningar har det varit utsåldt
eller nästan utsåldt hus.

F. Hbg.

DRAMATISKA TEATERN har beredt hufvudstadens
publik ett lifligt uppskattadt tillfälle att för-
nya och fördjupa bekantskapskapen med en af den danska
scenens yppersta märkesmän i och genom d:r *Karl
Mantzius* från kungl. teatern i Köpenhamn pågående
gästspel. Det första program, i hvilket hr Mantzius
denna gång trädte fram för oss, utgjorde P. A. Rosen-
bergs komedi “Hjälpen”, i godt minne från danskarnes
besök på vår “kungliga” i våras, och i hvilken den
ärade gästen som det gamla geheimeattnsrådet Holger
Bagge har en af sina allra bästa modärna roller. Det
är en glänsande, in i de minsta detaljer kristallskarpt
utmejslad konst han presterar i bilden af den så äkta
danske store affärs- och hedersmannen, och den kan i
sin fasta och målmedvetna modellering ställas som en
förebild för våra egna, allt för ofta på ögonblickets

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs!

HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

känning spelande karaktärsframställare. Här finnes en stark konstnärlig individualitet och den högsta skola i innerlig förening — hos oss hoppa merändels »genierna» öfver alla mogenhetsexamina.

Från de nu en gång gifna förutsättningarna får man emellertid icke klaga på våra egna artisters utfyllande af styckets öfriga roller. Särdeles kom fru Bosse med ett vackert och väl genomtänkt spel i unga Vita Binders gestalt och fröken Borgström var säker och elegant som Anine Gelsted. Ibland omedelbar och värmande, ibland vacklande, där ögonblickets stämning brast och förarbetet fattades — se där hr Hanssons Johan Bagge! De öfriga voro passabla.

J. N—g.

ÖSTERMALMSTHEATERN. "Sköna Helena", den kvicka Offenbachian, tilltalar fortfarande det operettluskande Stockholm, och det är i medvetenhet här af fru Anna Norrie lugnt kan uppträda som Spartas sköna drottning hvarje gång hon kommer hit och gäst-spelar.

Roar gör hon fortfarande och hennes sångkonst lyser alltjämt i fråga om föredragets ciselering — men de många vulgära detaljer i spelet, hvarmed hon ger "karaktär" åt figuren, äro knappast lyckligt funna, äfven om galleripublikens bifall bekräftar motsatsen.

Hr Allums Paris tar sig både käck och bra ut, men hr A. skall ge akt på sitt sångsätt och inte emellanåt bräka som en ängslig gumse, hvilket tyder på, att Paris tagit väl starkt intryck af sitt tillfälliga herdelif.

Hr Ringvalls Calchas är rolig och fröken Inga Berentz en mycket ögonfånande Orestes. De öfriga rollnehafvarne kunde ha varit bättre, i synnerhet Menelaus' representant, som totalt förstörde sin tacksamma roll.

E. H—n.

LITTERATUR.

ÄNNU TRENNE böcker af kvinnliga pennor, på hvilka vi vilja rikta en förtjänt uppmärksamhet till julens litteraturinköp. *Elisabeth Kuylenstiernas "I elfte timmen"* (Alb. Bonniers förlag) utgör en fortsättning på författarinns med stort bifall hälsade kärleksroman "Gungfly" och präglas af samma själfulla och mot djupen sökande psykologiska konst. Den är en äktenskapshistoria af mycken känslöfhet, men äfven af en omutlig och oförfärad sanningskärlek, som bör göra den dubbelt värdefull för alla allvarliga sanningsträfvare inom lifsföreningen mellan kvinna och man.

Af *Laura Fittinghoff* föreligger på Lars Hökerbergs förlag en ny samling "Skisser och berättelser" — älskvärda, vidhjärtade och friska små lifsbilder, ypperligt ägnade till högläsning i familjekretsen vid aftonlampans sken.

I *Hedvig Billings "Historien om en stackare"* på samma förlag möta vi en nu i bokform debuterande författarinna, som dock ej är en främling för de många af Iduns läsare, som förvisso med nöje erinra sig åtskilliga både längre och kortare bidrag i sin tidnings spalter af "H. Mikael's" hand. Hon besitter en beaktansvärd talang, litet tung måhända ibland och föga raffinerad i formen, men full af personligt lifsinnehåll, varm människokärlek och etiskt allvar. En god bok, som bör förvärfva sig många vänner!

*

Ett arbete i stor stil och af verkligt fosterländsk betydelse har påbegynts i de tvänne nyutkomna profhäftena af "Sverige, geografisk, topografisk, statistisk beskrifning", under medverkan af flera författare utgifven af den kände geografen och professorn vid Uppsala universitet *Karl Ahlenius*. Vår litteratur har hittills saknat en sammanfattande framställning af vårt lands geografi, dess natur och klimat, bebyggelse och näringslif liksom en utförligare topografisk beskrifning af dess städer och landsbygd. Det är denna kännbara brist, som den högt aktade förlagsfirman hr Wahlström och Widstrand nu velat draga försorg om att fylla genom att uppdraga åt de förnämsta vetenskapliga krafter inom facket att utarbete ett svenskt motstycke till Traps monumentala verk öfver vårt naboland Danmark — och att döma af de föreliggande häftena lofvar det svenska att i intet afseende stå förebilderna i öfriga kulturländer efter. Det skall utgifvas länsvis i tvänne jämnlöpande serier, hvilka börja med resp. Malmöhus och Stockholms län. Fullständigt kommer det att omfatta ungefär 60 häften i sex band — tre för Götaland, två för Svealand, ett för Norrland — och beräknas vara färdigt inom loppet af fyra år. Talrika illustrationer, för hvilka särskild fotograf, utsänd af förlagsfirman, bereser hela vårt land, höja ytterligare värdet af det ståtliga arbetet, som i sin allmänfattliga och lediga framställning erbjuder det allra största intresse för hvarje bildningsökande, som vill göra sig förtrogen med fosterlandets natur, befolkning och näringslif.

En nyhet, som säkerligen blir kärkommen för våra husmödrar, är den på Ljus förlag synnerligen trelligt utstyrd handbok i "Finare matlagning", hvilken utgifvits af den välbekanta Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala och utgör ett komplement till samma skolas tidigare utsända "Hemmets kokbok". Som sistnämnda arbete redan utgått i den högst betydande upplagan af mer än 23,000 exemplar och dess abonnenter mangrant torde skynda att äfven skaffa sig det viktiga tilläggsbandet — hvars pris inbundent endast är 2 kr. 50 öre — så synes det ganska visst att fackskolans "Finare matlagning" blir en af julens allra flitigast studerade böcker. De många helgdagarne och kalasen ge ju också ymniga tillfällen till lärdomarnes praktiserande.

J. N—g.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 18—24 DEC. 1904.

Söndag: Soppa med murklor; oxfilet med madeira och mayonnaise med rotsaker; citronkräm med mandelmusslor.

Måndag: Ragu på kött med brynt potatis och ärtor; nyponsoppa med gräde och skorpor.

Tisdag: Rotpuré med ostsmörgåsar; stekt hvitling med potatismos.

Onsdag: Fårstek med legymer; äppelkaka.

Torsdag: Ärtor med fläsk; gräddmunkar med sylt.

Fredag: Köttjärpe med potatis; vinsoppa.

Lördag: (Julaften) Luttfisk med potatis och ärtor; risgrynsgröt med mjölk; fyllda mandelformar.

RECEPT:

Oxfilet med madeira (f. 6 pers.). 1½ kg. oxfilet eller oxhare, 1 hg. späck, 2 msk. smör (40 gr.), ½ tsk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 4 del. brun buljong, 1 del. madeira.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1½ msk. mjöl, köttsky, ½ del. madeira.

Till garnering: 1 tolföres hvetebröd, 1 litet hvitkålshufvud, persilja.

Öfverblifna nummer

af

Iduns Handarbetstidning,

från år 1903, 15 n:r, innehållande ett stort antal stilfulla och moderna originalmönster realiserade till 1 kr. om beloppet insändes i postanvisning till

Iduns exp., Stockholm.

Beredning: Fileten eller haren putsas, senor och hinnor borttagas och köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten, hvarefter det späckas i tåta rader med de fint skurna späckstrimlorna. En långpanna upphettas tills den blir rykande het, köttet lägges och brynes hastigt på båda sidor ofvan på spisen. Smöret tillsättes och köttet kryddas samt spådes med den kokande buljongen och madeiran, litet i sänder, insättes därefter i het ugn och får steka omkr. 40 min., under det den öfveröses hvar tionde minut. Oxfileten upptages, skäres i tunna skifvor och hoplägges åter, så att den behåller sin form, samt upplägges på en 4 cm. hög sockel, utskuren af hvetebrödet, sockeln bör hafva samma längd som fileten och kan om så önskas kokas gulbrun i flottyr. Köttet garneras med små snäckor, utskurna af råa hvitkålsblad, hvilka fyllas med mayonnaise med rotsaker.

Köttjus silas och skummas. Smör och mjöl sammanfråsas, köttjus påspådes litet i sänder under flitig rörning, och såsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas med madeiran och serveras i särskild saskål.

Mayonnaise med rotsaker (f. 6 pers.). 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl, 1 tsk. senap, 4 del. buljong eller vatten, 3 äggulor, ½ tsk. salt, ½ tsk. hvitpeppar, 2 tsk. socker, saften af ½ citron, 1 msk. rödbetsättika, 2 msk. matolja, 2 rödbetor, 2 selleri.

Beredning: Smör, mjöl och senap sammanfråsas, den kalla buljongen eller vattnet tillsättes litet i sänder, under flitig rörning, hvarefter såsen får koka 20 min. Såsen upphålles och röres, tills den blir kall, då äggulorna tillsättes en i sänder jämte kryddorna, matoljan, citronsaften och ättikan nedblandas omväxlande, droppvis, under ständig rörning.

Rödbetorna kokas på vanligt sätt och skäras i tärningar. Selleriet ansas, skäres i små tärningar samt kokas mjukt i lätt saltadt vatten samt får kallna.

Rotsakerna nedblandas försiktigt i mayonnaisen, som därefter afsmakas noga.

Mandelmusslor: 2½ gr. smör, 2½ gr. fint strösocker, 1 äggula, 2½ gr. sötmandel, 20 gr. bittermandel, 2½ gr. hvetemjöl.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Mandeln skällas, torkas i ugnen och drives 3 gånger genom mandelkvarn. Smöret skiras och saltet fränskiljes noga, hvarefter smöret röres, tills det blir hvitt och pösigt. Då tillsättes sockret, äggulan och mandeln och degen arbetas väl. Små krusiga bakelseformar penslas med skiradt smör och degen utklämmas tunnt i dem. Bakelserna gräddas i medelmåttig ugnsvärme och uppstjälpas först, då mästa hettan afgått.

Ragu på kött (f. 6 pers.): 1 kg. stekt kött (rester), 1 rödlök, 2 msk. smör (40 gr.), 2 msk. mjöl, ½ lit. buljong eller steksås, 1 liten saltgurka, ¼ tsk. hvitpeppar, 1 tsk. salt.

Beredning: Köttet skäres i jämna tärningar. Löken skalas, hackas fint och brynes i smöret. Mjölet iröres och

buljongen eller steksåsen tillsättes, hvarefter såsen får koka 10 min. Köttet lägges jämte den i finatärningarskurna saltgurkan.

Anrättningen afsmakas, och serveras garnerad med brynt potatis.

Rotpuré (f. 6 pers.). 1 liten kålrot, 1 morot, 1 palsternacka, 1 selleri, 1 liten purjolök, 1½ lit. vatten, 1 lit. efterbuljong, ½ msk. smör (10 gr.), 1 msk. mjöl, ½ msk. salt, hvitpeppar efter smak, 2 äggulor, 1 del. tjock gräde.

Beredning: Rötterna ansas på vanligt sätt, skäras i små bitar och påsätts i kallt vatten att koka mjuka, då de passerar. Smör och mjöl sammanfråsas, purén och den kokande buljongen tillsättes, och soppan får koka 15 min., hvarefter den afsmakas. Äggulorna och grädden vispas i sopp-skålen och soppan tillslås under stark vispning.

Den serveras med rostadt bröd eller ostsmörgåsar.

Stekt hvitling (f. 6 pers.). 1½—2 kg. hvitling, 2 tsk. ättika, 2 msk. salt, 3 msk. smör (60 gr.), 5 msk. finhackad persilja.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 1 kkp stötta skorpor, ½ lit. fiskspad.

Beredning: Fisken öppnas i ryggen inålfvorna och ryggen borttagas, hvarefter fisken sköljes mycket väl och inguides med ättikan samt 1½ msk. af saltet. Smöret blandas med den finhackade persiljan och härmed fyllas hvitlingarna. De stötta skorpor och ½ msk. salt blandas tillsammans och häri vändes fisken. I en långpanna upphettas hälften af smöret och hvitlingarna nedläggas med det öfriga smöret i flockar ofvan på fisken. Pannan insättes i ugn och när fisken är brynt påspådes fiskspadet (kokt på hufvud och ben). Fisken får steka omkr. 15 min. då den upplägges på varmt serveringsfat och såsen hälls öfver.

Gräddmunkar (f. 6 pers.). 8 del. tjock gräde, 8 msk. hvetemjöl, 2 msk. vatten.

Till pannan: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Grädden vispas till hårdt skum. Mjölet tillsättes och därefter vattnet litet i sänder. Munkpannan upphettas långsamt, tills den blir rykande het, då den smörjes. Till hvarje munk tages 1 msk. af smeten. Munkarna gräddas ofvan på spisen (som bör vara mycket het) och vändas med en gaffel.

De öfverströs med socker och serveras mycket varma.

Risgrynsgröt (f. 12 pers.). 2 kkp. karolinarisgryn, 2 lit. vatten, 5 del. tjock gräde, 1½ hg. godt smör, 1½ msk. salt, 3 msk. socker.

Beredning: Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten och påsätts i kokande vatten samt får koka, tills de äro mjuka. Då tillsättes grädden och gröten får ett uppkok. Det kalla smöret iröres och gröten afsmakas med salt och socker.

DET ÄR SÄKERT att "MUM" förordad af legitima Läkare, ger kraft helse åt Barn Aldringar och klena personer

Svenskt fabrikat, tillverkad under kontroll, säljes hos Herr Apotekare och Handlande.

I parti hos Instruktionsapoteket Nordstjernan o. Apoteket Gripen i Stockholm, Apoteket Enhörningen i Göteborg, Lejoaet i Malmö.

A. W. Friestedts Fabriksaktiebolag, Stockholm.

Endast specialskola för undervisning i Maskinskrifning och Stenografi (Melins system) är

REMINGTON

Karduansmakaregatan 1, Stockholm.

Anmälningar till deltagande i undervisningen mottagas alla hvardagar kl. 10-2 och 5-9 e. m. å Institutet, samt i Skrifmaskinsaffären Remington, Hamngatan 10, Aktiebolaget Maskinaffären Stieltjes, Vasagatan 50, där äfven alla upplysningar lämnas.

Obs.! Ny kurs i Stenografi börjar den 9 jan. 1905.

Obs.! Elev väljer själf tid för undervisningen.

Obs.! I förening med platsanskaffningsbyrå, där platser med goda löner

gratis anskaffas åt eleverna.

LEDIGA PLATSER

Landtbrukselev.

Plats för betalande landtbrukselev finnes vid egendom i Roslag. Vidare genom Penningby Gårdskontor, Norrtelje.

Sjuksköterskelevplats

vid Ljusnarsbergs sjukstuga för ett års tid blir ledig i början af år 1905. Fri bostad och fritt vivre. Ansökan med läkareintyg om stadig hells insändes till Doktor G. A. Alvin, Kopparberg.

Lärarinna med goda kunskaper och häst med vana att undervisa erhåller plats vid Färgelanda 4-klassiga samskola instundande vårtermin. Undervisningskyldighet: matematik i klasserna 1-4, de öfriga ämnena efter öfverenskommelse. Svar med löneanspråk till kontraktsprosten A. N. Beckman, Färgelanda, Dalsland.

Barnfröken.

En anspråklös bättre flicka, frisk, och med ett vänligt, gladtt sätt, barnkär, ordningsfull, pliktrogen, får plats att sköta tre barn i god familj på landet. Svar med referenser och fotografi sändes till Strålsnäs Gård, Strålsnäs.

För stenografer och maskinskrifvare som genomgått vårt Institut anskaffas gratis förmånliga platser med goda löner.

Anmälningar till deltagande i Stenografikursen, som börjar den 9 jan. 1905 emottagas alla hvardagar kl 10-2 och 5-9 e. m. å Institutet samt i

Skrifmaskinsaffären Remington, Hamngatan 10, Aktiebolaget Maskinaffären Stieltjes, Vasagatan 50,

där äfven alla upplysningar lämnas.

Remington

Institut för undervisning i Maskinskrifning & Stenografi (Melins system).

Karduansmakaregatan 1, STOCKHOLM.

Lärarinna i kvinnlig slöjd får anställning vid Karlstads folkskola under nästa vårtermin, om anmälan göres hos undertecknad före den 28 innevarande december. Undervisningstid är 16 timmar i veckan och arvode efter 500 kr. för 8 läsmånader. För skicklig kandidat är utsikt att få ordinarie slöjdlärarinnetjänst med 800 kr. lön efter något år. Karlstad den 6 december 1904.

G. Jakobsson, Domprost.

I trefligt hem i Norrland får ung bildad flicka plats i jan. att läsa med 10-årsdotter. Norra Inack.-Byrån Malm-skiltnadsg. 27, Stockholm.

Lärarinna i Franska.

Plats som vikarierande lärarinna i Franska för vårterminen i Elementarskolan för flickor i Kalmar, med 600 kronor i arvode, sökes före den 24 Dec. hos Dr E. Engdahl i Kalmar.

Sköterskeplatser.

För skolade sjuksköterskor finnas vid Kristinehamns hospital tvänne platser lediga såsom afdelningssköterskor, den ena på manliga, den andra på kvinnliga länsavdelningen. Lön 400 kr, tjänstebeklädnad, bostad med möbler och sängkläder, lyse, värme, tvätt och kost lika med betjäningen samt 150 kr. i kostförbättringspenningar. Sökas före den 27 December hos Överläkaren.

Tvänne Länssjuksköterskeplatser

äro lediga i Gefleborgs län 1 nästkommande Januari. Lön 600 kr pr år jämte 50 öre om dagen och allt fritt vid vård af vanliga sjukdomsfall; vid epidemi-sjukvård däremot intet dagarvode. Fordringar: genomgången fullständig sjuksköterskekurs och vana vid epidemi-sjukvård. Ansökning, åtföljd af meritförteckning, fräjd- och läkarebetve insändes före den 20 dennes till Förste Provinsialläkaren, Gefle.

Tvänne Länssjuksköterskeplatser

äro lediga i Gefleborgs län 1 nästkommande Januari. Lön 600 kr pr år jämte 50 öre om dagen och allt fritt vid vård af vanliga sjukdomsfall; vid epidemi-sjukvård däremot intet dagarvode. Fordringar: genomgången fullständig sjuksköterskekurs och vana vid epidemi-sjukvård. Ansökning, åtföljd af meritförteckning, fräjd- och läkarebetve insändes före den 20 dennes till Förste Provinsialläkaren, Gefle.

Vid instundande vårtermins början den 1 februari 1905 blifver plats ledig för en lärarinna i kvinnlig slöjd vid härvarande s. d. skola för flickor, och ega husage sökande att till undertecknad, ordförande i nämnda skolas styrelse, insända senast den 9 januari 1905 sina ansökningar, åtföljda af betyg och åldersbevis. Filipstad den 5 dec. 1904.

Ledig plats.

För en ej allt för ung anspråklös flicka, som förut innehaft dylik anställning, finnes till nyåret plats hos embetsmannafamilj i stad uti mellersta Sverige att biträda frun med husliga sysslor och skötseln af 3 barn om 10, 7 och 3 år. Företräde för den, som vid förefallande behof vill och kan biträda vid lättare skrifgöröml. Svar snarast möjligt med uppgift om lönepretentioner och referenser samt fotografi till "Embetsman 64" under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm.

Barnfröken

önskas till ett hem i Finland; barnen äro 4 (6, 5, 4, o. 2 år); hon bör vara pålitlig, barnkär, god, ordningsälskande; om svar anhallas rörande lönevillkor; referenser m. m. adresseradt t. "r-a-", Wasa Finland, p. r.

För en väl vitseriad sjuksköterska finnes plats å Barsebäcks gods att tillträda den 1 April 1905. Löneformänner äro: fri bostad med möbler och sängkläder, fritt bränsle samt 500 kronor pr år. Ansökningar jemte betyg sändas till Barsebäcks gårdskontor före 15 januari 1905.

PLATSSÖKANDE

Ung undervisningsvan och musikalisk lärarinna söker instundande januari plats i familj. Svar till "B. L.", Wistanda p. r.

Sjuksköterska, som genomgått Sabbatsberg, önskar sjukvård efter jul. Äfven villig vara behjälplig i hushållet. Små lönepretentioner. Svar, märkt "A. B." adr. p. r. L. ufta bruk.

Husföreständarinneplats önskas af därtill kompetent, yngre dam. Svar till "Godt humör" Iduns exp.

Föreständarinne- eller hushållsplatser sökas af pliktrogen duglig flicka strax på nyåret. Svar märkt "30 år" Iduns exp.

Inackorderingsbyrån Hamngatan 2, 3 tr., Norrköping, anskaffar verkligt goda lärarinnor, sällskapsdamer, barnfröknar och hushållsbiträden. Öppet 12-2 & 4-6. Rikstel. 9 16.

Kvinnl. Centralist, sedan ett par år anställd utomlands, önskar på nyåret arbete i hemlandet. Svar under märk. "Gymnastikdirektör" till Iduns exp.

En ung gladlynt flicka önskar plats på nyåret i bildad fam. l. j. såsom sällskap och hjälp. Är kunnig i matlagning, bakning, bokhålleri samt fullt hemmastadd i engelska språket. Är van vid alla husliga sysslor samt skrifgöröml. Önskar blifva familjemedlem. Goda referenser. Svar till "E 21 år" Pos. kontoret Köpmangatan, Göteborg.

Verkligt skickliga maskinskrifvare och stenografer tillhandahållas af

Remington

Institut för undervisning i Maskinskrifning & Stenografi (Melins system).

Karduansmakaregatan 1, STOCKHOLM.

Plats i familj önskas till nyår af ung flicka som genomgått bokhållerskolan Kunnig i maskinskrifning. Villig att deltaga i handarbeten samt andra inom hemmet förefallande göröml. Svar emotses tacksamt märkt "A. M. 23", Grebbestad p. r.

Ung, bildad flicka, kunnig i matlagning och bakning samt van vid husliga sysslor, önskar på nyåret plats som sällskap och hjälp. Svar till "musikalisk" p. r. Hernösand.

Selskabsdame.

Dannet Dame 25 Aar af god Familie, rejsevan, der taler flydende Fransk, noget Tysk og Engelsk, meget musikalisk (Klaver) önskar Plads som S.-selskabsdame. Lön önskes. Svar mrk. "O'ga", Hotel Kramer Ma'mö.

Ung, bildad flicka, kunnig i matlagning och bakning samt van vid husliga sysslor, önskar på nyåret plats som sällskap och hjälp. Svar till "musikalisk" p. r. Hernösand.

En anspråklös flicka önsks till januari pl. som lärarinna för att undervisa i vanl. skoläm., tyska och handarb. Är vilig delt. i skrif- och husliga göröml. Små anspråk. Svar till "Pliktrogen" Iduns exp.

Barnfröken

som genomgått kurs vid "Barnavård" önskar plats för ett barn. Svar märkt A. H. Wernborg, Ekersgatan 8 Örebro.

Norra Inack.-Byrå Malm-skiltnadsgat. 27, Schl. Form inack. Ansk. Lärarinnor, Vård., Sällskaps-, Kontors-Hushålls- och Barnfröknar.

Flicka af god familj önskar på nyåret plats i ett godt hem såsom hjälp och sällskap, någon lön önskas. Svar till "24 år" Arboga p. r.

Massös,

ung, praktiserad, önskar plats i familj eller institut. Villig att deltaga i husliga göröml. Kaa förete goda rekommendationer. Svar märkt "19" Lund

Flicka som genomgått kurs i sjukvård önskar till 1 febr. plats att vårda sjuk, eller ock som hjälp i familj. Svar till "21 år" Lund p. r.

27-årig bättre flicka, duglig och arbetssam önskar plats so sällskap och hjälp hos äldre barnlös familj, ensam sjuklig dam eller herre, eller i brist därpå som värddinna hos äldre aktningssvågungar eller enkeman. Svar ombedes snarast möjligt till "Duglig och pliktrogen" Halnstad p. r.

Värddinneplats önskas af ett medelålders, gladlynt, musikaliskt fruntimmer af god familj, fullt kompetent att sköta såväl landt- som stadshushåll samt handleda och undervisa barn. Har nu senast i fem år innehaft dylik plats i finare stockholmsfamilj. Svar märkt "Januari 1905", Iduns exp.

Ung flicka

önskar plats i bättre familj i Stockholm, Gefle eller Sala, för att gå frun tillhanda samt vara behjälplig med inomhusförefallande göröml. Äfven villig öfvervaka barns läxläsning. Genomgått 8-klassigt läroverk samt hemma i musik klädsömnad samt rådet matlagning. På lön fastes ej afseende, men på ett vänligt och godt bemötande. Svar emotses tacksamt till "Lena 20 år" Helsingborg p. r.

Ung flicka af god familj, som genomgått Cronius' hushållsskola, önskar plats i familj. Svar till "Familjemedlem", Enköping p. r.

I aktningssvärdt hem (häst herrgård) önskar 16 års tjecka plats där tillfälle finnes, att få lära alla inom ett hushåll förekommande göröml. Är äfven villig åtaga sig enklare kontorsgöröml. Om så fordras kan någon mindre afgift erlägras, blott grundlig undervisning kan påräknas. Svar till "S. E. 16" under adr. S. Gumælii annonsbyrå, Stockholm.

Hvilohem och Pensionat!

I Villa Hult, Kneippbaden, nytt, tidsenligt, beläget i Kuranstaltens omedelbara närhet med vacker utsigt öfver Motala Ström, har af undertecknad öppnats ett hvilohem för dem som behöfva ro och ombyte af luft tillika med pensionat för kurgäster. Hemmet är inredt med modern och elegant komfort. Gästrummet 17 till antalet, de flesta belägna åt solida äro väl isolerade, varma och gediget möblerade samt äger villan dessutom hall, matsal, salong, rymliga korridorer bad- och telefonrum jämte balkonger och terrasser.

Erkändt godt bord, moderata priser. För rum med hel inackordering från 3:50 till 5 kr. pr dag, endast mat 3 kr. vid längre tids vistelse som 2-3 månader lämnas 10 procent. Inga drickspengar få förekomma. En krona i veckan för servis. Lättheten att erhålla eventuel läkarevård dels af hemmets egen läkare öfverläkaren vid Kneippbaden, dels af specialister i den närbelägna staden. Hemmet har egen examinerad sjuksköterska. Efter anmälan hos öfverläkaren kunna hvilohemmets gäster erhålla medicinska bad å anstalten utan att vara inskrifna.

Referenser: Dr J. Bergkvist, Kneippbaden, Doktor von Unge, Norrköping, Kapten G. Bagge, Kneippbaden.

Högaktningstullt

ELLA HULT.

Postadress: KNEIPPBADEN.

Rikstelefon 758. Begär prospekt.

Svensk pension i Rom.

W. Johnsson & M. Sandsjö, Via Ludovisi 46, III.

Se vidare annonsen i nr 42 af Idun.

Skuru pensionat rekommenderas till dem som be öfva hvila och lugn. Allm. Tel. Skurubro 27.

På i norra småland synnerligen naturskönt belägen egendom, mottagas från 15 jan. unga, bildade flickor att lära hvad till ett väl ordnat hems skötande hörer. "Husmoder" Liedhem, Tofterum.

Hönseriägare.

23-årig flicka som med bästa vitserd fullständigt genomgått fröken Cronius hushållsskola önskar för att utbilda sig i rationel hönsskötsel blifva antagn såsom betalande elev vid större hönseri. Vid priset fastes mindre afseende. Svar och vilkor torde godhetsfullt insändas under adress: "Verklig djurvän", Vasagatan, Stockholm p. r.

God inackordering i lidig trakt på bruk eller egendom önskas af bättre flicka. Svar med pris pr månad etc till "På nyåret", Iduns exp.

På naturskönt belägen egendom i Södermanland finns på nyåret plats för ett par unga flickor att lära hushåll. Svar till Bogsten, Bettna

Fosheim Pensionat

ved Holmenkollen, Christiania, mottager gäster för kortere och langere tid. Hertil luft og utsigt. Billige priser.

Komfortabel inack. i S. h. m. erbjudes 2 flickor som vilja dela vackert, soligt hörnrum i bildad familj där ej flera inack. mottagas. Svar "Godt bord, centralt läge" Iduns expedition.

För en eller två små flickor, ej under 3 år, finnes inackordering i fin, bildad familj. God vård utlovas. Svar till "Godt hem", Motala p. r.

Alingsås.

Inackordering för familjer eller för unga bildade flickor, med tillfälle till praktisk undervisning i franska och engelska språken och, om så önskas, i matlagning. Adress: Fru M. Hütting, née Gaudar, Souvenir, Alingsås.

För det välordnade hemmet är en pat. BRICKHYLLA nödvändig. Såsom af ek, med förnicklade delar, elegant, solida, ställbara, rymmande flera stora och små brickor, tillverkas af underd. till det billiga priset 12 kr. pr st. Utförd i koppar el. mässing 10% högre. Exp. pr efterkr. Återtages om ej t. be-låtenhet. Fin present! Prisbeloft!

Julius Eriksson, Örebro, Försiffrings-, Förnicklings- & Metallfabrik.

Enastående svensk boknyhet.

Handens Mysterier

handläsekonsten otroligt intressant, grundad på yppersta utländska källor. Pris: 2 kr. 25 öre. Fritzes Hofbokhandel.

Albert Bonnier's JUL-BÖCKER.

Viktor Rydberg: Singoalla. Med Carl Larssons illustr. Ny uppl. 7,50. Inb. 10 kr.

Selma Lagerlöf: Herr Arnes penningar. Illustr. af Ab. Edelfelt. 2,50. Inb. 3,50. Kristusleget. 2:a uppl. 3,50. Inb. 5 kr.

Sven Hedin: Tibetanska äfventyr. Berättade för ungdomen. Tullegnade svenska pojkar. Rikt illustr. 4 kr. inb. 6 kr.

Zach Topelius: Samlade skrifter. Sönger I, II. å 2 kr. inb. å 3,50.

Gustaf af Geijerstam: Karin Brandts dröm. En roman från gamla tider. 3,50, inb. 5 kr.

Per Hallström: Skogslandet. Dikter. 4 kr. inb. 5,50.

Sophie Elkan: Konungen. En sannsaga. 7,50.

Carl Rubert Nyblom: Rim och Bilder. Sista samlingen. 2,50, inb. 4 kr.

Anna Wahlenberg: En ny dag. 2,50, inb. 3,50.

Ida Granqvist: Strofer. Dikt. r. 1,25.

Elisabeth Kuylenstierna: I effte timmen. 2,25.

Frances Wachtmeister: Eget Hem. De ofrta kvinnornas egna-homsfråga. 1,25.

Ågot-Gjems-Selmer: Den gången Ur mitt lifs dikt. 3 kr.

Knut Hamson: Svärmar. 2,50 inb. 3,50.

Holger Drachman: Kyrka och orgel. 2,50, inb. 3,50.

Helene Lassen: Höstlöf. 1,50.

Sophus Bauditz: Brokiga blad. Noveller. 3,50.

Frederi Mistral: Miris. Provensalsk dikt på svenska återg. af C. R. Nyblom. 3,25.

Thomas Mann: Huset Buddenbrook. Historien om en familjs förfall. 6 kr.

Gustaf Frensen: Bypredikningar. 5 kr., inb. 6,50.

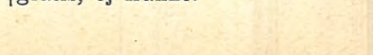
Barn- och ungdomsböcker.

Djur. Abc-bok för snälla barn af Arthur Sjögren. M d rim af Anna M. Roos. 3 kr.

Rebecka. En heråtelse för ungdom af Kate Douglas Wiggin. Inb. 2,75

Äfventyrsagor af Harald Östenson. Rikt illustr. 2,75.

Kom ihåg, att vid behof af Äggstämplar samt alla andra slags kautschukstämplar, bör Ni vända Eder till John Fröberg, Finspong. Äldsta och största stämpelfabrik i Norden. Illustr. priskuranter gratis, ej franko.

Utan hälsa är allting — ingenting.

Ett ansikte förtäljer sin egen historia, och den är antingen om hälsa och lifskraft eller svårmod och lidande. Nerver, som äro svaga, kunna ej gifva ögat någon liflighet och glans, blod, som är orent och svagt i sitt omlopp, kan ej gifva blomstrande kinder.

Vid botandet af de flesta nervösa och många kroniska lidanden intager elektriciteten ett mycket framstående rum, då den tillämpas och användes på ett praktiskt och vetenskapligt sätt, såsom detta lifgivande fluidum tillföres systemet medelst

Dr Sandens Elektriska Herculex-Batteri.

Detta äkta kroppsbatteri för hembehandling har varit en tröstens vän till många, som uppgifvit hoppet att någonsin blifva botade. Det är ett verksamt medel vid behandling af *Allmän och Nervös svaghet, Reumatism, Gikt, Ryggvärk, Hufvudvärk, Sömlöshet, Dyspepsi,*

alla de krämpor, som äro säregna för kvinnokönet, m. fl. lidanden. Närmare underrättelser angående denna elektriska hembehandling erhållas i den af Dr Sanden utgifna boken "Vägen till hälsa", som gifver en mängd af värdefulla upplysningar för alla sjuka. Den erhålles på begäran aldeles fritt, om adress insändes till

Sanden Electric Company,
26 Malmskilnadsgatan, Stockholm.

Allm. Tel 70 94. Rikstel. 21 59.

Gummbär lig,
alltid efterlängtd i
hemmet är den stora
dagliga tidningen

SKÅNSKA DAGBLADET

(Malmö)

med 16-sidiga söndagsnumret

"HEMMET"

illustrerad familjejournal.

Frisinnadt program. — Färskaste in- och utländska nyheter per telegraf, telefon och post. — En mängd politiska artiklar, korrespondenser, kåserier, kulturhistoriska skildringar, skizzer, domstolsreferat m. m. — Omkring 5,000 sidor fängslande följetongsläsning. — Största, mångsidigaste annonsafdelning, som beredt tusentals läsare gagn, mångdubbelt uppväggande den obetydliga prenumerationsafgiften.

Sju nummer i veckan!

Huru omtyckt Skånska Dagbladet är framgår bäst deraf att det har

60,000 prenumeranter.

Blott 1 krona

i kvartalet.

Vid prenumeration å postanstalt tillkommer postarvode enligt den nya förordningen.

I städerna hembäres tidningen kostnadsfritt hvarje dag af breffbärarne.

Nu är tiden inne att verkställa prenumeration å de tidningar man önskar erhålla under år 1905.

Barngarderoben

alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpredda, utgifves äfven år 1905 efter samma bepröfvade plan som hittills. Med sitt en gång i månaden utkommande 12-sidiga nummer, innehållande ett åttiotal illustrationer öfver allt, som hör till våra barns dräkt från de spädaste åren till vuxen ålder, och åtföljdt af en stor dubbelsidig mönsterbilaga, ersätter tidningen mångfaldt den ringa prenumerationsafgiften af 3 kronor pr år genom den nytta och den besparing, dess praktiska innehåll bereda hvarje hem.

Hvarje husmoder, som själf ombestyr sina barnkläders förfärdigande i hemmet, bör ej försumma att prenumerera på prof, ett halft år kr. 1: 60, helt år 3 kr.

Glöm ej att i tid prenumerera på

IDUNS MODETTIDNING 1905.

Ny utgifningsform!

Den mest praktiska för alla hem och sömmerskor! Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen!

DE MODELLKATALOGER, som vi redan under de två senaste åren utgifvit i förbindelse med vår afdelning för tillklippta pappersmönster, ha i hög grad slagit an och rönt allt starkare efterfrågan. Nyanskaffningen af kläder såväl i hemmen som hos sömmerskorna sammanfaller ju i regel med årets fyra säsonger: vår, sommar, höst och vinter, och våra damer ha visat sig uppskatta det praktiska uti att just vid dessa tidpunkter i ett rikhaltigt häfte få sammanfördt ett sorgfälligt urval af årstidens trefligaste modenyheter, till hvilka de då samtidigt sätts i tillfälle att från Iduns Mönsterafdelning till billigt pris erhålla färdigklippta, fullt tillförlitliga pappersmönster. Det är därför en allmänt uttalad önskan vi tillmötesgå, då vi beslutit att för det nya året förändra utgifningsformen för *Iduns Modetidning*, så att den under år 1905 utkommer i form af *fyra rikhaltiga modellkataloger — en för hvarje säsong — och innehållande två- till trehundra olika modeller.* Prenumerationspriset blir endast 2 kr. pr helt år, 1,10 pr halft år.

Gustaf Piehls Bryggeri-A.-B.

Stockholm 66 Götgatan 66 Stockholm

rekommenderar sina tillverkningar af:

Lager-Öl, Lager-Dricka
Pilsner-Öl, Iskällar-Dricka

samt såsom specialitet:

Pilsner-Dricka

Allm. telef. 36 56. Rikstel. 18.

Ren Nickel Kockärl

från Berndorfer Metallwaarenfabrik,

Arthur Krupp,

med vidstående fabriks-
märke äro de solidaste,
mest praktiska och

de för hälsan lämpligaste
af alla kockärl.

Tillhandahålles i större Bosättnings & Järnaffärer.

Prospekter & priskuranter genom

MAX DÄUMICHEN,

Stockholm.

OBS! Berndorfer Ren Nickel Kockärl böra icke förväxlas med i handeln förekommande nickelpläterade kockärl, hvilka efter några år blifva värdelösa, hvaremot Ren Nickel Kockärl alltid behålla sitt värde och återköpas med 4 kronor pr kilo.

Till Julen äro att tillgå följande nya romaner, i bemyndigade öfversättningar utgifna från Aktiebolaget Hiertas Bokförlag:

Clara Viebig: Den slumrande hären. Pris 4: 50.	Peter Rosegger: I. N. R. I. Pris 2: 75.	Anatole France: Crainquebille m. fl. berättelser. Pris 2: 50.
G. von Ompfeda: Hemlängtan. Pris 4 kr.	Hall Gaine: Den förlorade sonen. Pris 5 kr.	Pierre Loti: Till Ispahan. Pris 3: 0
G. von Ompfeda: Denise de Montmid. Pris 3: 25.	René Bazin: Bretagnaren o. hans hustru (Donatienne). Pris 2 kr.	Maurice Maeterlinck: Den underbara trädgården. Pris 2 kr.

Alla dessa romaner äro på originalspråket utkomna i år.

Prenumerera på Idun!

Nyheter till Julen 1904

från Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition, Stockholm, till salu hos alla bokhandlare i riket:

Frideborg. Illustrerad folkkalender för 1905 af Pastor B. Wadström. 39:de årgången. Kart. 1,25, klotb. 2 kr.

Varde ljus! Illustrerad missionskalender för 1905 af Professor A. Kolmodin. 13:de årgången. Kart. 1,25.

Sådd på Guds åker. Predikningar hållna i B. asieholmskyrkan af Hofpredikanten Fr. Hammarsten. Evangelii-texterna. Första delen haft. 3 kr. Senare delen haft. 3 kr. Båda delarna tillsammans haft. 6 kr., v. b. 6,50, klotb. 7 kr.

Himmelen. Föredrag af Hofpredikanten Fr. Hammarsten. Haft. 15 öre.

Bibeln — Herrens bok Af Kontraktspresten H. B. Hammar. Haft. 20 öre.

Jesus — Guds Son. En biblisk undersökning af Professor Ad. Kolmodin. Haft. 20 öre.

Julafton. Af Gustav Jensen. Bemyndigad öfversättning af C. G. Lagerfelt. Haft. 20 öre.

Morgonväkter Morgonbeträktelser af Dr J. R. Macduff. Haft. 50 öre, kart. 75 öre, klotb. 1,25.

Morgontankar för barn. Af M. Öfvers. från norskan. Haft. 30 öre, kart. 50 öre, klotb. 75 öre.

Tvillingssykonen Berättelse af Margareta Lenk. Öfvers. från tyskan. Haft. 1,60, kart. 2 kr.

Den gamla Worcester-urnan. Berättelse af Eglantion Thorne. Öfvers. från engelskan af Dr A. B. Beskow. Haft. 1 kr., kart. 1,25, klotb. 1,50.

Gam e prästen i Hornsjö jämte andra berättelser. Af Runa. Haft. 1,50, kart. 2 kr., klotb. 2,50.

Strandfogdens dotter. Af N. P. Madsen. Öfvers. af Eva Hellberg. Haft. 2,50, kart. 3 kr., klotb. 3,50.

Barnhjärtan Fyra berättelser af Marg. Lenk. Haft. 1,75, kart. 2,25, klotb. 2,75.

Vid afgrundens rand Öfvers. från tyskan af A. T. r. Haft. 50 öre, kart. 75 öre.

Ett tungt arbete. Berättelse för ung och gammal. Af A. Wollmar. Haft. 40 öre.

Sjöluff. Af G. Aagaard. Fritt efter norskan af L. L. M d förord af C. G. Lagerfelt. Haft. 60 öre, kart. 80 öre.

Från havet Två dikter af Sjömanspastor C. G. Lagerfelt. Haft. 40 öre.

Guld och rökelse En sann berättelse af M. G. Pearce. Öfvers. af E. W-n. Haft. 40 öre

Skeppsgossens julafton. Berättelse af M. Iustr. Öfversättning från norskan af Märta Lagerfelt. Haft. 50 öre, kart. 80 öre.

Ernst Wilson. Berättelse för de unga af Sylvia. Haft. 40 öre, kart. 60 öre.

Huru tjänar du? Ett ord till våra tjänarinnor. Af Emil Leberecht. Öfversatt och delvis bearb. tad från fjärde tyska upplagan af A. T. Haft. 65 öre, kart. 80 öre.

Blomstervänner!

Köp "ELIT", bästa blomstergöding, lämplig för alla slags krukväxter, sås öfverallt. Pris 25 öre pr ask, i parti från Örebro Exportaffär. Örebro.

Tredje häftet

af "Moster Emmas välbok" (nya lättväfda mönster till mattor gardiner m. m.) Erh. mot 1 kr. och 35 öre till porto från Emma Andersson, Kneippbaden.

Förtjänst utan besvär
lämnar försäljningen af Jul- och Nyårsbrefkort i färgtryck från John Fröberg, Finspong. Stort och fint sortiment. 100 kort som prof erhållas till kr. 1,10 eller kr. 1,65. Insänd någotdera beloppet.